

Onor. Biblioteca Universităţii din Cluj
Sibiu

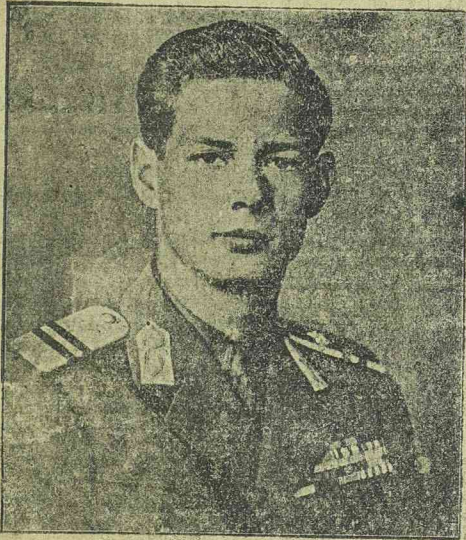
Uj Hirlap

Megjelenik mindennap a vasárnapokat és ünnepeket
követő napok kivételével
Dr. VUCHETICH ENDEE
vezetésével

A Romániai
Magyar Népközösség lapja

A Timiș-Torontali törvényszék bejegyzési száma 22
(Doc. No. 934/1938)
Dr. VARNAY ELEMÉR
felelős szerkesztő

Öfelsége I. Mihai király nevenapja

Románia lakossága, ma, november nyolcadikán Öfelsége I. Mihai király nevenapját ünnepli. Egy éves böles és a nemzeti élet minden vonalára kiterjedő eredményes alkotó munkásság és kormányzás határköve ez az ünnep s az ország hódolattal és szeretettel veszi körül az uralkodót, aki a történelmi idők nagy felelősségének tudatában, felekölt szellemiségével, példamutató életével és tevékenységével, a közös áldozat és a közös munka útján új távlatokat nyitott népének.

Sorsdöntő órában vette át Öfelsége I. Mihai király az uralkodói hatalmát és sorsdöntő események közepette irányította az országot a dínasztia nemzetépítő hagyományainak szellemében a biztos jövő felé.

Ma Románia a tengelyhatalmak oldalán harcolva résztvesz a nagy európai szabadsághadjáratban, a Keletről fenyegető bomlasztó kísérletekkel és veszélyei szemben indított nagy európai keresztény háboruból és történelmi elhivatásának, életerejének tudatában az új Európát építő hatalmak sorában küzd. Mint Antonescu tábornagy, államvezető az ország népéhez intézett kiáltványában is hangzott, Románia a harc és becsület jegyében Hitler Adolf nagy nemzeti szocialista Németországa és Mussolini latin birodalma mellett helyezkedett el.

Románia, a keresztény nemzeti hagyományok alapján állva, a belső megújulás és a belső rend biztosításával egyidejűleg, hivatása magaslatán, hiven teljesíti azt a feladatot, mely az új európai rend megteremtéséért reá írt, Délkelet-Európában vár: Románia a fenyegető keleti veszéllyel szembeállva azon európai népek sorában küzd, melyek a tengelyhatalmakkal annak az eszmének és jognak érvényesítéséért fáradoznak, hogy Európa az európaiaké legyen és maradjon mindenkor.

Az európai nagy felszabadító hadjárat döntő eseményei tervszerűen folynak a keleti fronton. A szövetséges csapatok minden vonalon dínadmászkodnak s ebben a harcban páratlan hadsikerüket ért el Antonescu marsall, államvezető-főparancsnok vezérése alatt a román hadsereg.

Románia a közös európai ellenséggel szemben vívott nagy harc napjait éli és ezekben a napokban érkezett el az uralkodó névtünnepe, amikor ünnepi formában nyilvánul meg az ifjú uralkodó némes egyénisége körül összpontosuló szeretet és hódolat.

A mai napon a templomokban ima száll az ég felé az ifjú és böles uralkodóért, akinek életére és kormányzására az ország népe Isten áldását kívánja.

Népszavazás

A hivatalos lap november ötödikén megjelent 3052. számában közölt rendeletörvény értelmében november kilencedikén, vasárnap Románia lakossága népszavazáson nyilatkozik Antonescu tábornagy, államvezető 1940 szeptember hatodika óta folyó kormányzásáról. Ahol a szavazás az első napon, vagyis vasárnap nem fejeződik be, másnap is folytatódhatik, úgy, hogy a megyei népszavazási körzetek legkésőbb november 12-ig bezárólag már közölhessék a szavazás eredményét. A szavazáson foglalkozásra való tekintet nélkül köteles résztvenni minden huszonegyedik életévét betöltött férfi, aki román állampolgár. A zsidók a szavazásból ki vannak zárva. Az egyes városokban a szavazási körzetek beosztását a hatóságok falragaszok és a sajtó utján közölték az érdekeltekkel. A népszavazás vasárnap reggel nyolc órakor kezdődik és este nyolc óráig tart, amelyet szükség esetén kilenc óráig meg lehet hosszabbítani, illetve másnap is folytatható. A személyazonosság igazolására a népesedési hivatal bejelentő lapja, vasúti igazolvány, katonai, iskolai vagy pénzügyi hatóságok által kiállított bármilyen irat elegendő. Akik valahol átutazóban vannak, ott szavaznak, ahol jelenleg tartózkodnak. A szavazóhelyiségek körül ötszáz méteres körzetben a szeszimörések a szavazás egész tartama alatt zárva tartandók. A rendeletörvény betedük szakasza értelmében minden propaganda tilos. A kihágókat öt évig terjedő súlyos börtönnel büntetik.

Német zuhanóbombázók Szebasztopolt ostromolják

A német és román csapatok a Krim-félszigeten sikeresen folytatják előnyomulásukat és az ellenség üldözését

A német védező főparancsnoksága a vezéri főhadiszállásról tegnap a következő harcéri jelentést adta ki:

A német és román csapatok az uttalan hegyvidék és az ellenség sívónan küzdő utóvédjei ellenére a Krim-félszigeten sikeresen folytatják az ellenség üldözését. Német zuhanóbombázó repülők Szebasztopol erődítési üvegében ellenséges állásokat zuztak szét és több üteget elnémitottak.

A Donecz-medencében a német és olasz csapatok harcolva nyomulnak előre.

A keleti front középső szakaszán gyalogsági hadosztályok áttörték az ellenség erősen kiépített állásait és nagyszámu hadifoglyot ejtettek, ezenkívül számos ágyút zsákmányoltak.

A tél nem gátolja a német offenzívát

Genfből jelenti a Rador: Az NTI közli, hogy a londoni lapok a Szovjetunióból kapott táviratok alapján beismerik, hogy az egész közvéleményt meglepte a német csapatok gyors előnyomulása a Krim-félszigeten és az, hogy

a német offenzíva éppen olyan erős, mint a múltban volt.

A „Times” stockholmi tudósítója kijelenti, hogy a Krim-félsziget fővárosának elfoglalása „jelentős siker”. A „Daily Telegraph” tudósítója megállapítja, hogy bár beállt a tél, semmi jel sem mutatja, hogy a német előnyomulás veszített volna erősségéből vagy pedig megállítható lenne.

Sztalin beszéde a forradalom évfordulóján

Helsinkiből jelenti a Rador: Az NTI közli, hogy a szovjet forradalom évfordulóján Sztalin a moszkvai szovjettanács előtt beszédet mondott, amelyet a szovjet rádió is közvetített. Ebben többek között a következőket mondotta: A végkifejlesztés küszöbén állunk. Hangsúlyoznom kell, hogy a veszély még nagyobb lett. Ukrajnát és Fehér-Oroszországot elfoglalták. Szentpétervár veszélyben van és Moszkva helyzete is fenyegető.

A szovjet hadsereg veszteségeivel kapcsolatban Sztalin kijelentette, hogy egyetlen más állam sem tudott volna szembeállni azokkal a súlyos megpróbáltatásokkal, amelyekkel a Szovjetnek kellett szembenézni. Egyetlen más állam sem tudta volna elviselni azokat a veszteségeket, amelyeket a Szovjet elszorított.

A szovjet hadsereg kedvezőtlen helyzetének

Peterhof előtt a német agyuk eisúlyesztettek egy ellenséges szállítóhajót. Szentpétervárt nappal nehéz és legrehezebb bombákkal árasztották el.

Az Anglia elleni harc során a német légierő a legutóbbi éjszaka Anglia keleti és délnyugati partjain kikötőket bombázott. Az ellátási územekben elért telitalálatok nagy tüzeket okoztak. A Csatorna vidékén és a holland partok előtt tíz, a norvég partoknál egy bři repülőgépet lelőttek.

Északafrikában a német repülők ellenséges sáfortáborokat és erődítményeket bombáztak Tobruknál.

Osekélyszámu ellenséges repülőgép november 7-re virradó éjszaka eredménytelen támadásokat kísérelt meg Németország északi részében több helység ellen.

NEM LEHET A TÉNYEKET ELHALLGATNI...

Berlinből jelenti a Rador: Az angolok november 5-én délutánig tagadták a német csapatok krimi sikereit és még a német jelentésekben közölt győzelmeket is kétségbevetették. Az angolok ezt azzal indokolták, hogy szovjet forrásból nem erősítették meg a német csapatoknak a Krim-félszigetre való behatolása híreit. November 5-én este az angol rádió azután kénytelen volt Lozovszkii, a szovjet hírszolgálat vezetőjének kijelentését közölni, mely szerint a Krim-félszigeten jelentős harcok folynak. Az angol rádió beismerte, hogy a német csapatok mélyen behatoltak a szovjet védelmi vonalakba és számos helységet elfoglaltak.

okát a következőkben látja:

1. A második európai front hiánya. A németeknek ezért nem kellett haderejüket megosztani.

2. A szovjet hadsereg egyedül küzd, míg a németek az olaszokkal, románokkal, finnekkel és magyarokkal szövetségesek.

3. Súlyos ok az is, hogy a szovjet hadseregnél hiány mutatkozik páncélos kocsikban és repülőgépekben. A szovjet hadfelszerelési ipar termelése nem elégitő.

Sztalin végül kijelentette, hogy a bolsevistáknak az a feladatuk, hogy megsemmisítsék a szovjet területen levő németeket, majd utalt az Anglia és az Egyesült Államok által megígért segítségre.

UJABB FINN SIKEREK

Helsinkiből jelenti a Rador: Az NTI közli, hogy a finn hírszolgálat hivatalos jelentését, amely szerint a finn

repülő: november 5-én sikeres támadást intéztek egy szovjet állomás ellen, ahol három mozdonyt és számos vasúti kocsi megsemmisítettek. Ezenkívül számos gépjármű és menetoszlopot bombáztak. Finn vadászipilóták légi harcban leltek egy szovjet repülőgépet, míg a finn légharító ágyuk két ellenséges gépet semmisítettek meg. Egy finn repülőgép nem tért vissza támaszpontjára.

OLASZ HADJELENTÉS

Az olasz haderő főhadiszállásának jelentése szerint olasz repülőgépek november 6-ra virradó éjszaka Malta repülőtereit és tengerészeti támaszpontjait

bombázták kitűnő eredménnyel. Ellenséges repülőgépek támadást intéztek a Sziciliában levő Augusta helység ellen. A polgári lakosság közül négyen meghaltak, öt személy pedig megsebesült. Egy ellenséges repülőgépet leltek. Kirenaikánál három brit repülőgépet lőttek le. A tobruki fronton helyi jellegű hadműveletek voltak. Német repülőgépek Marsa Matruh-tól keletre egy angol repülőteret bombáztak, több ellenséges repülőgépet megrongáltak. Gondar körzetében az olasz csapatok szétszórta több ellenséges egységet, amelyek súlyos veszteséget szenvedtek. A Földközi-tengeren egy olasz torpedóhajó két ellenséges repülőgépet lőtt.

A lelkiismeret meghasonlása a Szovjettel való szövetekezés

Newyorkból jelenti a Német Távirati Iroda: A „Saturday Evening Post” című amerikai nagy hetilap a szovjet-angol-északamerikai szövetség ellentmondásaival foglalkozik.

a Szovjetunió, Anglia és az Egyesült Államok szövetekezése politikai és erkölcsi eltéréseket — írja a lap.

Lehet, hogy az Egyesült Államok segítsége a Szovjetunió számára megvalósul, de a keresztények lelkiismeretét megrendíti és rávilágít Anglia, az Egyesült Államok s mindazok politikai becsatlensége, akik a Szovjet megsegítésének csak politikai célból hívei. Ugylátszik, elkerülte figyelmüket az a tény, hogy

maga Sztalin is látja s a legnagyobb cinizmussal megveti a demokraták eme önámítását.

A lap a továbbiakban kérdést intéz Knox amerikai haditengerészeti miniszterhez: hogyan képzeli annak a száznyolcvanmillió bolsevistának a beilleszkedését az északamerikai elmondás szerinti világrendbe, amikor jól tudhatja, hogy

a bolsevisták ép oly kevéssé óhajtkák az amerikai elgondolás érvényesülését, mint ahogy az Egyesült Államok sem adnák be a derekukat a bolsevista világrendnek?

Anglia a tengeri zárlat újabb megszigorításával fenyegette meg Franciaországot

Newyorkból jelenti a Német Távirati Iroda: Az „United Press” londoni munkatársa közölte, hogy mértékadó angol körök szerint Nagybritannia megszigorítja Franciaország és a francia birtokok körül a tengeri zárlatot.

Vichyből jelenti a Stefani-iroda: Hivatalosan közölték, hogy a fegyverszünet megkötése óta nyolcszáz ezer tonna francia hajóteret súlyosztettek el vagy foglaltak le az angolok. (Radór).

Hamarosan végleg megszakadhat a francia-angol viszony

Bermből jelentik: A francia közvéleményben ép úgy, mint hivatalos körökben nagy megütközést keltett az a minősíthetetlen brit eljárás, mellyel egyes francia hajókat elfogtak.

A két állam közötti feszült viszony még jobban elmérgesedett és lehetséges, hogy hamarosan teljesen megszakad a francia-angol viszony. (Oriente).

Berlinből jelenti a Radór: Hivatalos helyről közlik: Német hivatalos körökben arcátlan hazugságnak minősítették azt a brit állítást, hogy a brit hadihajók

a nemzetközi jog lábbaltiprásával, azért foglalták le a francia kereskedelmi hajókaravánt, mert az német utasításra, német érdekek szolgálatában hajózott volna.

A szömbanförgő francia hajókaraván kizárólag Franciaország számára szállított élelmiszert és árucikkeket.

Ugyanezek a berlini körök utalnak a francia hatóságok idevonatkozó nyilatkozatára, valamint a brit lépés következtében Londonban tett francia tiltakozásra.

A teheráni kormány tudni szeretné, hogy az angol-szovjet szövetség elfogadása milyen kötelezettségekkel jár s főleg gazdasági viszonylatban a paktum milyen előnyöket biztosít?

Newyorkból jelenti a Német Távirati Iroda: Az „Associated Press” Teheránból úgy értesült, hogy az iráni kormány elvben hozzájárult az angol-szovjet szövetséghez, ugyanakkor azonban amellett kardoskodik a két kormánytól, hogy az Iránra háruló katonai kötelezettségvállalás mértékét csökkentésük s egy-

üttal tisztázzák, mily gazdasági hasznot biztosítana Irán számára ez a szövetség.

Ugyanez az amerikai hírügynökség megjegyzi, hogy teheráni angol és szovjet körökben úgy vélik az iráni kormány nem számíthat a szövetségi szerződés módosítására. (Radór).

Vérbelulladt partraszállási kísérlet

Elkeseredett német-szovjet közelharc a finn-öböl homokbuckái között

Keleti hadszíntér, 1941 október.

Copyright by MN)

A bekerített Leningrádban tomboló óriási tüzeknek már csak egész halvány fénye látszik el idáig, a szentpéterváriak egykori kedvence kirándulóhelyéig, amely árván és elhagyatottan terpeszkedik előttünk a finn-öböl homokos partján. Ütött-kopott, omladozó barokkpalotái és elvadászágukban is előkelő pompáról tanuskodó parkjai az elmúlt szép időkről regélnek. Ilvenkor hajnalban, amikor a Hold már lebuokott valahol, ott az erdő sűrűje mögött, mélységes sötét-

ség borul a tájra. A nyomasztó csendet csak a tenger egyhangu zugása zavarja. A part felől csipős őszi szél fúj...

Ezen a széles, moosaras partsávon kísérelték meg a bolsevikik, immáron másodszer a part-raszállást.

Körülbelül egy zászlóalvnyi gyalogság szállott az éjszaka esendéjében partra, hogy a Leningrád körül bezáródó német gyűrűt kísérlelje meg betörni. Félnégyet mutat az óra, amikor a parti őrség riadót üzent. A támadók már áthaladtak a part széles sávián

„OGLINDA”
 üveg feldolgozó üzem
 Tükrök, csiszolt és matt
 mintásüvegek I-ra kivitelben
Arad, Strada Episcopiei 48 sz.
 (volt Consistoriulul 42) Telefon 14-17

és befészkeltek magukat azokba az elhagyott bunkerbe, ahonnan nem is olyan régen kivertük őket. Egy részük még beljebb nyomul, már az első házaknál vannak. Egyes rohamosztagok a fűtőcát is elérik. A vasutnál kerül sor az első harcokra. Elkeseredett közelharc folyik végig az egész vonalon. Lévészrlézésre nyomulnak a németek előre. A assan szürkülő reggelben alig lehet megállapítani, hogy ki az ellenség és ki a barát. A németek azonban már a mozdulatairól is megismerik a szovjet katonát.

Halálos pontossággal szednek le egyenkint minden mutatkozó bolsevikit.

A harci zaj perceről-percre erősödik. Kézigránátok ropognak és vadul recseg a visszajára fordított karabélyok agya. A németek már a fűtőárkában vannak és onnan zúdítanak gyilkos gépfegyvertűzet az ellenségre.

A helységet sikerül teljesen megtisztítani. Csak egy-két házban védekezik még elkeseredetten néhány bolsevik. Most a leningrádi kikötőcsatorna mólóján felállított tüzérsg is beleavatkozik a küzdelembé. Sivítva zúgnak a gránátok és tompa puffanással csapódnak a nedves homokba. A meglehetősen nagy távolságból jövő tüzérsg tüz nem nagy kárt tesz bennünk. Hamarosan fel is hagynak a kísérletezéssel. A gránátok után ellenséges repülők jönnek. Tizen-nyolc harci gépet számolok meg felettünk. Először csak géppuskáikkal pásztázzák végig állásainkat, aztán ledobják bombáikat is. Mire kivilágosodik, ismét mi vesszük át a szót. Állásban vannak már páncéltörőink és aknavetőink is. És gyalogságunk elemében van. A bunkeret egymásután foglalja vissza. Az egyik kis erődön már fehér zászló leng. A mieink vigyázva közelítik meg. A nyolc védőből heten megadják magukat.

Valamennyi foglyos szemből ugyanaz a tompa, szinte előlatisodott tekintet világít és még valami óhség!...

Vadul recsegnek az aknák a helységen túl a homokos parton. A bolsevikik főereje még ott van. A mieink közül az elsők máris elérik a falu széléig hurodó meredek part legmagasabb pontját. Onnan már a tengerig lejt a terep. Száz és száz szovjet katona felszik itt a hepe-hupás parton, teljes összevisszaságban — mintha halottak volnának. Tipikus bolsevik taktika. Első pillanatra valóban azt hinné az ember, hogy nem élnek már. Amikor azonban gépfegyvereink tüze közéjük zudul, nyomban megelevenednek.

Egy részük védekezni próbál, mások viszont menekülni igyekeznek.

Néhányan még idejekorán fejük fölé emelik karjukat, a legtöbben azonban nem kerülik el sorsukat. Ebből a tüzből csak nagyon kevesen jutnak ki élve.

Két bajtársunkat, akik még hajnalban estek fogságba, az egyik faluvégi kis házban hallgatta ki egy politikai biztos. Sér vége sem volt a kihallgatásnak, amikor a felszabadítók már ott voltak. Az őrség a politikai biztossal rövid uton végzett, azután szó nélkül megadta magát két fegyvertelen bajtársunknak.

A tenger felől bolsevik erősités közeleg.

Számtalan kis szállítóhajón jön a második „hullám” Leningrádból.

Két romboló kíséri őket. Alig érnek lőtávolságra, megszólalnak páncéltörőink. Percek alatt öt szállítóhajó tűnik el a hullámokban. A rombolók látják, hogy ennek fele sem tréfa. Nyomban elkövetik az egész szállító flotillát és teljes gözzel elvitorláznak Leningrád irányába.

Az egész harc alig tartott öt óra hosszat. Már ismét csend honol a part mentén. Járőreink még egyszer végigfésülük a helységet minden egyes házat átvizsgálunk, végigjárják a kerteket és temetőt. Itt-ott kiemelnek még egy-egy meglapult bolsevikit.

Az aránylag kis, mindössze ötszáz méter hosszú és százötven méter mély csataterén háromszázhatvanhat halott bolsevik maradt, közöttük egy alezredes, egy őrnagy, két százados, egész sereg hadnagy és két politikai biztos. Százötvennégyen estek fogságba.

Másnap már nyoma sincs az előző napi véres tusának. Az egyetlen emléke annak a néhány forró órának a helységbe vezető út mentén emelkedő nyolc frissen hantolt sír és nyolc nyírfából ácsolt kereszt. Előző bajtársaink nyugosznak itt, akik a bolsevikik által partraszállított kórházuk visszaverésekor elesettek felületük a hazáért. (n. f. f.)

Kereskedők, gyárak, vállalatok! Takarékoskodni!
Takarékoskodni!
 Papírspárga minden vastagságban
 Papírsák minden nagyságban
 Papírvászon minden sűrűségben
 Minden célra megfelel. Ajánlattal és mintákkal szolgál
N. RADULESCU BUCURESTI,
 Strada Al. I. Br. 9. sz.

Forradalom és teljes összeomlás fenyegeti az Egyesült Államokat, ha a nép akarata ellen belesodródik a háboruba

Roosevelt megbuktatását követeli az „America First” szervezet — Népszavazás döntse el a béke vagy háboru kérdését, — hangoztatja Cudahy volt amerikai nagykövet

Washingtonból jelenti a Stefani-iroda: A Fehér Ház előtt tegnap nagyszabású háboruellenes tüntetés zajlott le. Az Egyesült Államok főbb női szervezeteinek küldöttségei, népes csoportokban felvonulva Roosevelt és Anglia ellen tüntettek.

A Német Távirati Iroda newyorki értesülése szerint Fish köztársaságipárti képviselő az „America First” szervezet egyik bizottsága előtt beszédet mondott és kijelentette, hogy úgy az elnököt, mint minden kongresszusi képviselőt vagy szenátort meg kell fosztani

hivatalától, ha a Kongresszus megkérdezése nélkül hadat akarnak üzeni Amerika nevében.

— Az Egyesült Államok hadbalépése, — mondotta Fish, — a kommunizmus megerősödésére vezet és zűrzavart idéz elő, melynek következtében

kitör a forradalom és csödbe jut az Unió.

— Az Egyesült Államok érdekében kell ma fáradoznunk, — fejezte be nyilatkozatát a szónok, — és nem a Szovjetunió, Anglia vagy Kína szekerét tolni...

Hallgassák meg a népet!

Cudahy volt brüsszeli amerikai nagykövet az „America First” szervezet értekezletén azt ajánlotta a Kongresszusnak, bocsássák népszavazás alá a háboru kérdését és adjanak lehetőséget Amerika népének, hogy nyilvánítsa akaratát a béke vagy háboru

kérdésében. Félreérthetetlenül és minden köntörfalazás nélkül fel kell adni a kérdést a népnek: akarja-e vagy nem a Németország elleni hadüzenetet? (Rador).

Amerikában most is pénzemberek és multimilliomosok fűtik a háborus hangulatot

Csikágóból jelenti a Rador: Az NTI közli a „Chicago Tribune” című lap cikkét, amely szerint az Egyesült Államoknak a háboruba való beavatkozását szolgáló párt tagjai az előkelő körökből, a nagy ügyvédi irodák és a nemzetközi bankok képviselőiből kerülnek ki. Így például Stimson hadügyminiszter

dusgazdag földbirtokos

és tagja az egyik legelőkelőbb newyorki ügyvédi irodának. Bizalmasa, Grenville Clark ugyancsak ügyvéd és

számos arisztokrata klub tagja.

ő a képviselője a nemzetközi pénzintézeteknek és a municiógyárosoknak, akikhez baráti szálak fűzik. A lap végül több amerikai előkelőség nevét is felsorolja, akik valamennyien hívei a háborus pártnak.

NINCS VAKÁCIÓ!

Washingtonból jelenti a Rador: Az NTI közli, hogy Bloom, a képviselőház külügyi bizottságának elnöke kijelentette, hogy a feszült helyzetre való tekintettel az amerikai kongresszus előreláthatóan lemond a tervbe vett szünetről.

Szovjet aknára futott és elsüllyedt a „Kibi Maru” négyezeröttszáz tonnás japán utasszállító hajó

A japán kormány erősen tiltakozott a szovjet kormánynál a japán vizeken található szovjet aknák miatt — A „Kibi Maru” hajótörteinek egy részét hir szerint sikerült megmenteni

Tokióból jelenti a Német Távirati Iroda: A japán ajékoztatásügyi minisztérium közölte, hogy a „Kibi Maru” nevű négyezeröttszáz tonnás japán szállítóhajó szerdáról csütörtökre virradó éjjel egy uszó aknába ütközött és fél óra alatt elsüllyedt. Az uszó Korea keleti partjaitól, Seishintől délre ötven tengeri mérföldnyire hanyódott a tenger hullámain.

A „Kibi Maru” utban volt Selskinből Tsurugába.

A hajó háromszáznegyvenkét utast szállított, személyzete nyolevan emberből állott. A tsurugai kikötőben rendelkezésre álló összes hajók a szerencsétlenség színhelyére siettek, a tengeren azonban vihar dül, úgy, hogy a mentési munkálatok kevés eredménnyel kecsegtetnek. Eddig még nem erősített hírek szerint a hajótörtek egy részét sikerült volna megmenteni.

Már szeptember óta szovjet aknák mutatkoznak a japán vizeken

Tokióból jelenti a Stefani-iroda: Hivatalos japán közlemény a lefolytatott vizsgálat alapján megállapítja, hogy

a „Kibi Maru” elsüllyedését szovjet akna okozta, mely távol a szovjet területi vizektől, a tenger hullámain hanyódott.

A helvettes japán külügyminiszter az ügyből kifolyólag tiltakozó jegyzéket intézett a szovjet nagykövethoz.

Tokióból jelenti a Német Távirati Iroda: A Domei japán hírszolgálati ügynökség közölte, hogy a japán kormány tiltakozott a szovjet kormánytól a Kibi Maru” elsüllyesztése miatt. Kiszivárgott hírek szerint a japán kormány már szeptember tizenharmadikán tiltakozott a szovjet kormánytól a japán vizekre sodródott szovjet uszóaknák ügyében.

Akkor egy japán hajó elsüllyedt, egy pedig megrongálódott a szovjet aknák miatt. (Rador).

FORUM (Arad)

a nagyfilmek színháza. Tel. 20-10

Előadások 3, 5, 7-15 és 9-20-kor

Vasárnap délelőtt 11 órai kezdettel kedvezményes matiné

Ma kivételes filmbemutató

Az UNIVERSAL szuperprodukcója! Minden idők leggrandiózusabb filmóriása. Egy mindenre kész és elszánt expedíció délamerikai kalandjai. Ezer veszéllyel küzdve felfedezik az inkák romfaját, elrejtett templomaikat és palotáik mesés kincseit.

Az inkák öröksége

MAY KAROLY mesés regénye után, JAMES WHALE rendezésében, a főszerepben

Douglas Fairbanks Jr., Joan Bennett, John Howard, George Bancroft, Alan Hale

Műsoron kívül a legújabb 12. sz. O. N. C és az 528. sz. UFA háborus híradók.

Kedvezményes árak nem érvényesülnek

Horvát ujságírók látogatása Romániában

Bucurestiből jelenti a Rador: A román kormány meghívására számos horvát ujságíró érkezett Bucurestibe. Az ujságírók azzal a céllal jöttek, hogy megismerjék a román népet és személyesen is tanulni lehessenek azoknak a nagyszabású átalakulásoknak, amelyek Antonescu tábornagy irányítása alatt végbe mentek. A csoportot Bogdan Ivo és Smerdel Anton a horvát külügyminisztérium tisztviselője vezeti. Délután négy órakor az ujságírók kihallgatáson jelentek meg Antonescu Mihai miniszterelnökhelyettesnél, aki előtt Bogdan Ivo, a horvát propagandaszolgálat főnöke őszinte szerencsekívánatait tolmácsolta a barátai Romániának és államvezetőjének. Öt órakor a vendégek koszorút helyeztek az Ismeretlen Katona sírjára. Este a sajtóigazgatóság szűkebbkörű vacsorát adott a horvát hírlapírók tiszteletére.

A magyar parlament rendkívüli ülése

Budapestről jelenti a Rador: A magyar parlament november tizedikére, hétfőre rendkívüli ülésre hívta össze, — jelenti a Stefani iroda munkatársa.

Elsüllyesztettek egy török hajót

A Török Távirati Iroda jelenti, hogy a Kaynakdere nevű török vitorlánhajót, amely motorral is fel volt szerelve, a Fekete-tengeren, a török partok közelében egy tengeralattjáró feltartóztatta, majd elsüllyesztette. A török hajó személyzetét megmentették. A hajó elsüllyesztése ügyében a török hatóságok megindították a vizsgálatot. (Rador).

Birói áthelyezések Aradon

Az igazságügyminiszter a napokban áthelyezéseket eszközölt a birói karban és aradi vonatkozásban az alábbi változások történtek: a járásbíróság élére Costa Ioan eddigi táblai tanácsos került, bírók pedig az alábbiak lettek: Ursulescu Constantin, Berey Ioan és Sasu Virgil. Az Aradul-Nouu járásbíróság vezetője Reinhold Krehan járásbíró lett, bírók: Ioan Fabius, Remus Petrovici és Cocan Ioan. Az aradi munkabíróság élére Ludosanu Nicolae volt aradi törvényszéki elnök került, bírók pedig az alábbiak lettek: Faurescu Toma, Perva Petru, Lesan Dumitru, Drecin Ioan és Aristide Ioan. Az aradi törvényszék első tagozatának elnöke Sesan Gheorghie lett, bírók: Ianca Ioan, Precup Aurel Sabin, Hanganu Emil, Spornic Liviu Florin, vizsgálóbíró: Hutin Marcu, helyettes bíró: Schiopu Valer. A második tagozat elnöke: Popovici Mihail lett, bírók: Tautu Gheorghie, Olariu Aurel, Greavu Andrei, vizsgálóbíró: Murgescu Virgil, helyettes bíró: Penfea Ioan. A harmadik tagozat elnöke: Lungoi Jusztin, bírók: Ciorapeiu Filip, Ludovic. Popovici Nicolae, Sultiu Octavian és helyettes bíró: Stefan Viorel. Főügyész: Galea Nicolae dr. lett, ügyészek: Dobosi Victor, Stefanescu Vasile és Moisescu Ioan.

Litvinov lett a Szovjetunió új washingtoni nagykövete

Amszterdamból jelenti a Rador: A brit hírszolgálat közölte, hogy a szovjet kormány Litvinovot washingtoni szovjet nagykövetté nevezte ki.

Vakarékossági direktor az amerikai ipari termelésben

Az amerikai gépkocsik mindéddig nemcsak gyorsaságuk, hanem külsejük és fényűző berendezésük révén is igen keresettek voltak a vevők körében. Különösen a luxusautók voltak valóságos műemkek úgy a ragyogó külső, mint legkényesebb igényeket is kielégítő kényelem tekintetében. Most azonban nem sokára meg fog szűnni a ragyogás és más tekintetben sem lesznek olyanok a gépkocsik, mint amilyenek eddig voltak. Az amerikai ipari termelésnek ugyanis újabban takarékosági igazgatója van. Hogy mi a szerepe ennek az igazgatónak, azt már a címe is elárulja. Figyelnie kell, hogy a gyári üzemek minden vonatkozásban takarékoskodjanak a felhasznált anyagokkal. Nelson takarékosági direktor legújabb kimondotta, hogy az autógyártásnál ezentul nem szabad használni a krómot, de mellőzni kell a fűzőcsillagó anyagot is, amelyek alumíniumot, rezet vagy nikkelt tartalmaznak. Szűrkek és egyszerűek lesznek tehát a jövőben a csillagó ékességűktől megfosztott amerikai gépkocsik.

Utazás az amerikai alvilág rejtelmese bircodalmában

Newyork és Csikágó ádáz küzdelme — „Ultimátum” és ítéletvégrehajtás egy előkelő amerikai szállodában

Amerika népe ma a háborúval van elfoglalva. Nem mintha annyira kívánná, de Roosevelt és a háboruspártiak propagandája oly erős, hogy át-ítatja a közérdeklődés minden vonatkozását, persze elsősorban a sajtót. A yenki talán teljesen elfelejtkezne a régi izgalmakról, a gangster-bandák harcáról, ha nem adódna mindig valami, ami a tegnapi

Harcba keveredik a két féltelmes ellenfél

Diamond Jack és Al Capone legélesebb ellenfeleiben állottak egymással.

Mint két vadász, akik féltékenyek egymás zsákmányára, állandóan marakodtak és civódtak,

elővessél és elpusztítással fenyegették egymást. Bármilyen furcsának hangzik: Diamond Jack jobban félt Al Capone fenyegetéseitől és fegyverétől, mint magától az amerikai rendőrségtől. A harcok végtelen sora tette füledt és nehezzé körülöttük a levegőt, a newyorki alvilág teljhatalmu urai voltak. „Két dudás nem fér meg egy csárdában” — mondja a magyar közmondás, s valóban,

egy nagyon súlyos és halálas döntésre került sor közöttük.

Newyork és Csikágó alvilága ütközött össze, a két bandavezér személyében, Diamond Jack „élettere” Newyork féltelmes alvilága volt,

Végrehajtják a halálos ítéletet

Itt érünk el ahhoz a ponthoz, ahol megértjük és a maga íjesztő valóságában látjuk a „gangsterizmus” maga-fogalmazta rideg és gyilkos törvényeit.

Newyork egyik legelőkelőbb szállodájában foglalt lakást Diamond Jack barátjával, a szép Roberts Marionnal. Egy nyugalmasnak látszó, félreeső helyen, a szállodának egyik szürkébb oldalán béreltek lakosztályt.

Itt esett áldozatul a bandavezér az alvilág

ádáz banditársaságaira és rettegéseire irányítja a figyelmet. Az Egyesült Államok sajtójában itt-ott felülrik egy-egy emlékezés a fojtott izgalmakkal teli hajdani világra. Egy legutóbbi rablási eseménnyel kapcsolatosan az amerikai lapok Diamond Jack és Al Capone személyével foglalkoznak.

az itteni csempész-bandákon és játéklarlangokon uralkodott teljes hatalmi sulyal, míg Al Capone Csikágó berkeiben növelte mind hatalmasabbra zsákmányát.

Bandavezér „ultimátuma”

A féltékenység arra kényszerítette Al Caponét, hogy „ultimátumban” szólítsa fel ellenfelét az azonnali távozásra. Ezalatt természetesen nem azt értette, hogy tegye át máshová működését, hanem:

hagyja el egész Amerikát, a tengereken túl biztosítsa „életlehetőségeit.”

Diamond Jack megfogadta a tulságosan löporizú fenyegetést és valóban átjött Európába. Itt azonban — dacára minden jószándékának — egy állam sem fogadta be, átesett a visszatoloncolás nem éppen barátságos fáradalmain.

Ítéletvégrehajtó parancsának.

A szobába betopodó ellenséges banditák orvul és hideg számításal lötték agyon s a rendőrség hiába nyomozott hallatlan erővel a gyilkosok után.

Eltűntek, s mint egy vad időszak emlékei maradtak vissza az amerikai közvélemény előtt, amely ma nagyobb dolgokat: a háborus beavatkozás, vagy a békén koptatja fáradt idegeit.

Amikor az ember szive beteg

Nam a fertőző bajok jelentik az emberi faj legveszedelmesebb ellenfelét, hanem egy betegségcsoport, amelyvel talán nem foglalkoznak annyit, mint kellene. Ez a szív és az erek megbetegedései. A szívbetegedések az utolsó években vezetnek a halálokok között. Egy nagy amerikai biztosítótársaság statisztikája szerint 1939-ben ötször annyi ember halt meg a vérkeringési szervek valamely betegségében, mint rákban és tízezer annyi, mint tüdővészben. A rák és a tüdővész, a két ugynevezett „népbetegség” egészen háttérbe szorult a szív és az erek bántalmainak veszélyessége mögött. Amíg az influenza és a tüdőgyulladás halálozási arányát felére, a tüdővészét negyedére, a différiaalált az eredeti szám huszadrészére sikerült csökkenteni, addig

a vérkeringési szervek betegségeit követő halál arányszáma emelkedett.

Az orvostudomány haladása következtében ma több az öreg ember, mint régebben. Az öregnek pedig általában gyakoribb a szívbántalom. Ami viszont a gyógyítást illeti: mostanában sokkal jobban gyógyítják az embereket szívet és ereit, mint régebben. Egy német professzor megállapítása szerint, amit az orvosi gyakorlat igazolt: a mai szívbetegnek legnagyobb részének kellő orvosi ellenőrzés és pontosan előírt életmód mellett addig kell élnie, mintha egyáltalában semmi baja nem volna a szívének.

De éppen ez a kettő hiányzik a szívbetegnek igen nagy hányadánál: a megfelelő életmód és az orvosi ellenőrzés. Ennek nem is mindig az emberek nemtörődomsége a magyarázata. Sokszor inkább az a körülmény, hogy a szívbetegségei nem tudja, még nem is sejtji, hogy szívének, ereinek valami baja van.

Ezt gyakran csak véletlen orvosi vizsgálat hozza napvilágra.

Milyen korban lépnek fel a szívbántalmak? Az ideges szívbetegségei rendszerint a tizenötödik életév körül kezdődnek. Számuk a harmincéves korig állandóan nő és leggyakoribbak a harmincadik és negyvenedik életév között. Ötven és hatvan körül csak ritkán látjuk, hatvan után jóformán soha.

A szervi szívbetegségei — ha a veleszületett esetektől eltekintünk — leginkább a harmincadik és negyvenedik év táján lépnek fel. Hatvanéves korig számuk csökken.

Az értelmi szervi szívbetegségei, az angina pectoris — általában dok betegségeknek hívják — a negyvenéves koruktól nem így lép fel. Leggyakoribb ötven és hatvan

körü, a hatvanötödik életéven túl alig látjuk.

A vérnyomásbeli zavar, mint például a kórosan fokozott, vagy csökkent vérnyomás, amely többnyire öröklött betegség, már huszonegy éves korban is jelentkezhet. Gyakorisága a harminc és negyven év között feltűnő, de még inkább ezeken az éveken túl, a hatvanöt éves korig. Itt persze már sokszor bejártászik az érlelmeszedés is.

Érdekes, hogy a szervi szívbetegségekre különös törvényszerűség áll: vagy a betegség elején hal bele az ember, vagy a végén, a házépén ugyszólván soha. A betegség elején súlyos angina pectoris-ban, vagy agyvérzésben elpusztulhat a beteg. De ha túl van a baj első szakán, akár négy, öt évtized is biztosítottak látszik megfelelő orvosi ellenőrzés esetében.

Ez megerősíti a felfogást, hogy a krónikus szívbeteg, ha okosan bánik vele orvos és beteg: nem betegség hanem állapot.

Egy hasonlatlalt lehet ezt megvilágítani. Sokan kénytelenek szemüveget viselni. Kell hogy a szem azért beteg legyen? Ami ennek a szemnek az idővel időre változtatott, az előzőtől kissé eltérő pápaszem, az az öregedő szemnek az idővel időre adagolt digitaliszgyógyszer és más intézkedések.

Mindenki, aki megöregszik, vérkeringési bántalomban szenved. Helyesebben mondvá: vérkeringési bántalmak vannak, ha szenved alatta, ha nem. Ez szabály alól csak elszórtan lehet kivételt találni.

A szívbetegségei lelki hatása rendkívüli. Teljesen megváltoztathatja a beteg egyéniségét, lelkületét, jellemét. Az olyan szívbeteg, aki nincs tisztában betegségének természetével, gyógyíthatóságával, a szükséges életmód formáival: energiátlan, emberkerülő, bizalmatlan, fáradt, korán megöregedett, önmaga és családja számára hasznavehetetlen ember lesz az idők folyamán. Sok érthetetlennek látszó „idegösszeomlásról” derült ki, hogy fej nem ismert, vagy nem kezelt szívbántalom áll a háttérben.

Az ideges szívbetegségei keletkezésében nagy szerepet játszik a boldogtalan családi élet. Nemcsak a nyílt konfliktusok, de talán még inkább a magunkba zárt, elfojtott surlódások. A serdülő kor, továbbá az öregkori „változás” gyakran vált ki súlyos szívpanaszokat, amelyekről kitűnik, hogy a szervezet nagy belső átalakulásával vannak összefüggésben.

Az ideges vagy szervi szívbetegségei életmódját az orvos írja elő. Nagyon fontos, hogy a környezet a legna-

gyobb mértékben alkalmazkodjék a beteghez. Ne adjanak neki tanácsokat, ne kérdezzék betegsége felől. Míg a szívedegességben szenvedő beteg se keresse má: ideges, vagy szervi szívbetegségei társaságát.

A szervi szívbetegségei főszabály: minden tuleröltéstől óvakodni kell.

Mozgás szükséges, de túlzások nélkül. A mozgás a szívbetegségei számára mint a vegyi uton ható gyógyer. Ki adagban használ, nagy dózisban öl. Sietés, különös emelkedő talajon, vagy lépcsőn, székek emelése, szekrények tologatása, nem való hibás szívű embernek, ha különben egészségesnek is érzi magát.

Közös szabály ideges és szervi szívbetegségei: minden izgalomtól tartsa magát távol. Étel, ital, és élezesi cikkek dolgában nagy mérséklet szükséges.

TUDJA-E ON?

... hogy a kínai Sekiang tartományban körülbelül kétszáz ezer ember „szellemek” készítésével keresi kenyerét? A kínaiak hite szerint a megfelelő szertartások között elégetett használati tárgyak „szelleme” a füst alakjában az elhalt lelkéhez száll, úgy, hogy a halottak ezen a módon a másvilágon is élvezhetik megszokott kényelmüket. Az elégetésre szánt tárgyak természetesen csak papírból készülnek. Ujabbban ezek közé az áldozat tárgyak közé a kínaiak már az autót, sőt repülőgépet is besorozták.

... hogy Wagner Richard nemcsak zeneszerző és költő volt, hanem a mindennapi élet apró problémáinak is nagy figyelmet szentelt? A nagy zeneszerző például szabadalmat kért egy saját találmányu esernyőre, mely véleménye szerint görbe nyelével jobb védelmet nyújtott volna az eső ellen.

... hogy a régi görögök és rómaiak a fogaknak akkora jelentőséget tulajdonítottak, hogy a kisgyermekeket csak első foguk megjelenése után tekintették teljes értékű embereknek? A fogzás előtt elhalt gyermekek halotti szertartásai ennek megfelelően sokkal egyszerűbbek voltak. A pogány germánok hasonlóképpen nagy becsben tartották a fogakat és Skandináviában az első fogak megjelenését még most is különböző népies szertartásokkal ünneplik meg.

... hogy a radirgumi 1775-ben Párisban jelent meg először a kereskedelmi forgalomban és darabonként nem kevesebb, mint 4 frankba került? Addig a radirozásra leggyakrabban csak kenyérbelet használtak.

... hogy az oly népszerű krizantémot Philipp Franz von Siebold német orvos honosította meg Európában? Siebold a Holland-Keletindiai Társaság orvosaként éveket töltött a Nagaszaki kikötője előtt fekvő Desima szigetén, ahol a külföldtől különben teljesen elzárkózott Japán a külvilággal való összeköttetés fentartására a hollandoknak letelepülési engedélyt adott és a botanika terén is érdemeket szerzett orvos itt ismerkedett meg a krizantémmal. Neki köszönheti Holland-India is, hogy ma a világ legnagyobb teatermelő országai közé tartozik.

... hogy a zsidóknak sárga ismertetőjellel való ellátását 634-ben a híres Omar kalifa rendelte el a „hivők és a zsidók összekeveredésének és összekeverésének megakadályozására és a hit tisztaságának megőrzésére.” Európában a zsidójel bevezetését 1217-ben Angliában rendelték el először egyetemlegesen.

... hogy az Egyesült Államok fővárosának, a hétszáz ezer lakosu Washingtonnak sem operája, sem színháza sincsen? A Fehér Házon kívül a város legnagyobb nevezetessége a Howard-egyetem, melyet csak négyek látogatnak.

GYERMEKFELVÉTELEK

ottlón és a műtermében

Portrék

művészi kivitelben

jutányos áron készülnek

Foto Studio

ENGEL ENDRE

fényképészeti műtermében

Timișoara I, Piața Libertății 4 sz.

TELEFON: 34-30

Nagybritannia — Észak-Amerika gyarmata?

Irta: Dr. PETER ALDAG.

A könyveiről és a német rádióból ismert szerző fejtegetésével érdekes módon világítják meg az amerikai politika legfőbb irányvonalait.

Anglia egykori, sok éven át volt miniszterelnöke, az akkori idők leghíresebb politikusa, Gladstone, körülbelül hatvan évvel ezelőtt már a következő próféciát kijelentést tette:

„Amerika el tudja és a jövőben valószínűleg el is fogja tölteni a világon betöltött gazdasági vezetőszerpünkét ragadni.”

Gladstone kortársait ezt a kijelentést egy öregedő államférfi, komoly megfontolást már nem érdemlő megnyilatkozásának tartották és még közvetlenül a világháború kitörése előtt is csak kevés volt azoknak az angoloknak a száma, akik el tudták fojtani mosolyukat, ha valaki Gladstone szavaira hivatkozott. Ma, amikor az egész világ tanúja annak a végkiarúsításnak, mely az angol világbirodalmat az északamerikai Unió kezére juttatja, odaát a Csatorna túlsó oldalán valószínűleg erősen megrikkoltak a kételkedők sorai. Anglia az egyik állást a másik után veszíti el és folyamatosan ütemben szolgálja ki magát a yankeenek. A világracon lépésről-lépésre való visszavonulás folyamata már közvetlenül a világháború után megindult. A nemzetközi pénzpiacon folyó nagy erőmérkőzés az Egyesült Államok olyan fölényes győzelmével végződött, hogy a „Manchester Guardian Commercial” már 1929 március 7-én kénytelen volt megállapítani:

„Az USA minden ütőkártyát a kezében tart.”

Akármiilyen területen folytak is a vezető helyért vívott csatározások, akár a rézről, olajról, gummiról, nikkelről vagy más nyersanyagokról volt is szó, Amerika az angolokkal szemben állandóan és feltartóztatlanul tért nyert.

A történelem különös tréfájaként éppen az angol világbirodalom jelenlegi esődtömeggonnoka, maga Winston Churchill adott 1939 február 26-án kifejezetten aggodalmának a fokozatos szétesés fölött.

„Ugy látom — mondta szószerint — már egészen erőrekanott a készség, hogy mindazt elprédáljuk, amit halhatlan áldozatokkal és tetekkel megszerezünk. A jelek szerint... küldetésünkbe vetett bizalmunkat egészen elvesztettük és hajlandók letünk kemény harcokban kivívott jogaink feladására.”

Másoda megmagyarázhatatlan változás: ugyan ez a Winston Churchill ma Roosevelt terveinek minden aggálytól mentes kiszolgálója és mindent megtesz, hogy ura és parancsolója kívánásait elcsesve a hét világhatalomnak 1939-ban felpanaszolt hanyatlását a szomorú kifejtett révébe vesse! Roosevelt az amerikai imperializmust jellemző ki-méltetésével az angoloktól utolsó yagvontárványait is elragadja, vagy megtiltja gyümölcsözötésüket.

Röviddel ezelőtt sor került az angol-amerikai hajózási egyezmény megkötésére. Ez az egyezmény a világban Roosevelt parancsát öltöztetett csak szövődéses formába és egyértelmű az angol hajózás teljes letérésével.

A mindinkább fogytán lévő hajótér felszabadításának és az angol hajózási vállalatok bermentesítésének takarója alatt az angolok kénytelenek voltak az Atlanti-óceán északi részének kivételével a hét világtenger valamennyi utvenajáról visszavonulni.

Vajon mit szólna ehhez Cromwell, aki 1651-ben a hajózási törvény kihirdetésével megvetette az angol tengeri uralom alapját? Marlborough herege, a nagy előd is alighanem megfordult sírjában ennek az eseménynek hírére.

Az angol gazdasági hatátnak azonban egy másik ugynevezett egyezmény adta meg a kegyelendőségét. Nemrég járta be a világot a hír, hogy Roosevelt Nagybritanniát kényszerítette kivételnek korlátozására.

Ez állítólag csak azért történt, hogy a kivételi verseny ne veszélyeztesse a Németország letérésére irányuló közös erőfeszítéseket Amerika jöndulatának bizonyosságaképpen Anglia kivételesen engedélyt kapott, hogy a venezuelai olaj vásárlásában az Egyesült Államokkal továbbra is versenyezhesen.

A világ többi részében azonban minden kivételi piac felosztására sor került, természetesen oly módon, hogy Anglia rovására az Egyesült Államok erős mértékben tért nyerjen. Mindez kézzelfogható világossággal mutatja, hogy Roosevelt hódító törekvéseinek még állítólagos legjobb barátja, Churchill sem tud határt szabni. Mindinkább bebi-

Még két fiatal lélek legszebb jövőbeni álma is felborulhat az anyagi nehézségeken, amelyek rendszerint a megvalósításkor támadnak.

Az Állami Osztályosorsjáték egy csapással ezeket a szép terveket mind valóra válthatja, miután mindenkinek lehetővé teszi, hogy milliomossá váljék.

Játszon tehát ön is az I. osztálytól kezdve bizalommal és kitartással, mert csak így jár állandóan a szerencse közelében.

A 26. osztályosorsjáték „Keleti győzelem”-re való bázisot

34'000 nyertményi

222.630.000 lei

usztályokban

valamint 4 prémiumot egyenként 1-1 millióval és 1 ötmilliót, prémiumot (egészben vagy fe-osztva)

A sorsjegyek megközelítően 50%-a nyer

Állami Osztályosorsjáték

Az I. osztály húzása 1941 november 29. és 30-án

Ész első és utolsó igazi szerelmem

A művészettörténelem legérdekesebb kulisszatitkai közé tartozik Rafaelnek, a festők fejedelmének híres szerelme a szép Fornarina iránt. Ki volt ez a szép Fornarina, akinek arcvonásait halhatalanná tette a nagy festő esetje s akiről mégis olyan kevés dolog tud a történelem. Az Ur 1508-ik esztendejében vagyunk Rómában. A róneszensz legfényesebb időszak ez, mert a pápa fényes udvarában a kor legkiválóbb mesterei gyűlnek össze: Lionardo da Vinci, Michelangelo, Bramante... Ebben az időben Urbinóban él egy alig 24 esztendő, lanyosarcu fiatal festő, Sanzio Raffaello, akinek nevét már szárnnyára vette a hír. II. Gyula pápa figyelmessé lesz a fiatal festőre. Rómába hívja őt s a Vatikán három szobájának és egy termének kifestésével bizza meg. Így születnek meg az ugynevezett stanzák: csodálatos Rafael-freskói. Rafael az az ember, aki a szerelemben vakmerő hódító, a nők rajongtak érte. Egy alkalommal társaságban Conte Oleoni a szerelemről beszélt éppen.

— Az első szerelem elfogódottá, félénkké és zárkózottá teszi az embert — mondta a gróf.

Mindenki helyeselt.

— Lehet, hogy így van — mondta ekkor Rafael. — de ebben az esetben én sohasem voltam először szerelmes, mert engem semmiféle szerelem nem tehet elfogódottá és félénkké.

Rafael szavait azonban hamarosan megcáfolta az idő. Agostino Chigi, akkoriban Róma városának leggazdagabb bankára megbízta a divatos festőt, hogy a gyönyörű Chigi-palotához tartozó családi kápolnát freskókkal díszítse fel. Rafael minden reggel gyalog sétált el a bankár palotájához. Egy alkalommal egy kis péküzlet előtt elhaladván, az egyik sötét mellékutcában megpillantott a péküzletben egy gyönyörű fiatal lányt, aki kalácsot árult.

zönyörű az, amit az amerikai Ludwell Denny írt né lány évvel ezelőtt nagy feltűnést keltett könyvében: „Amerika meghódítja Nagybritanniát.”

„Egykor mi voltunk Anglia gyarmata. Nem tart azonban soká és fordítva lesz ha névleg nem is, de ténylegesen mindenestre. A briteket a gépekjuttatták a világraomhoz. A modern gépek fogják Amerikát is a világ — és Nagybritanniá urává tenni. Ettől semmi sem fog minket

A festő beiepett a péküzlebe és vett egy kalácsot. Szíve torkában dobogott, keze remegett s hangja akadózott az elfogódottságtól. Rafael talán életében először komolyan és félénken szerelmes lett a pékússaszonyba, mert ez az olasz szó: Fornarina, annyit jelent, mint pékússaszony. S a gyönyörű leány valódi nevét sohasem tudta meg az utókor.

A lanyosarcu híres festő és a melletteék pékússaszony tanuere között iangóio szerelem szövődött. Ezt a szerelmet nem tudta a nagy apa, a derek pek tialma sem megakadályozni. Rafael minden reggel benyitott a kis péküzletbe és órákat töltött édes kettesben a fiatal lánnyal.

Közben a gazdag bankár látta, hogy az idő mulik, de a kapona lesko, sohogy sem haladnak előre, mert az ígért gazdag jutalom elenére is megtörténik, hogy Rafael nem halad előre sem néz munkájának. Csakhamar jelentették a bankárnak Rafael látogatásait a péküzletben. A bankár erre meghívta a szép Fornarinát palotájába. A lány elfogadta a meghívást és haláláig együtt maradt a nagy festővel, Rafael pedig újra tudott dolgozni. Elválászatlan élettársnőjévé lett a szép péklány, sosem vált meg tőle többé. És Rafael halhatalanná tette a kis péklányt. Ez időtől festett képein a női arcok mind Fornarináéra hasonlítanak. A tiszta rafaelli női típus lett Fornarina, sőt még Rafael tanítványai is az ő arcát festették képeiken. 37 éves volt mindössze Rafael, mikor meghalt. Fornarina esukta le a nagy festő szeméit és Rafael végrendeletében hatalmas összeget hagyott a szegény kis péklánynak.

Különös sors: egy nő, akinek nevét senki sem tudja ma már, arca azonban — a művészet révén — halhatalanná lett.

Igy végződött Rafael első és utolsó igazi szerelme.

visszatartani. Az, hogy a világ leggazdagabb országa vagyunk, nem elégít ki minket.”

Ezeket az amerikai törekvéseket, melyek a vágyálomok világából immár már a kézzelfogható tények szférájába léptek, támogatja saját nemzete rovására Winston Churchill, az a Churchill, aki tegnap még drámai hangon mutatott rá a fenyegető veszélyre, ma Nagybritannia esődtömegét kőtyavetyéli el, holnap pedig Roosevelt kegydíját fogja élvezni. (MN)

Izland népének szívéhez kulturáján keresztül vezet az út

Jon Leifs, a neves és az egész világon ismert izlandi zeneszerző hazájának hagyományokban végtelen gazdag kulturájáról a következő — kétségtelenül aktuális — cikket bocsátotta a nyilvánosság rendelkezésére.

Izland ma az egész világ érdeklődésének középpontjába került és ki tudja, hogy nem lesz-e holnap már az ó- és újvilág közötti nagy nézeteltérés színhelyévé. Természetes, hogy ilyen körülmények között mindenki azt kérdezi, mi az álláspontja Izland népének. Bármennyire is csodálatosnak tűnnek ezek a kivülrőlők számára, a kérdésre röviden csak ezt felelhetem:

Ebben a kérdésben mi izlandiak mindannyian egy véleményen vagyunk. És ennek komoly okai vannak.

A külföldinek, aki Izland fővárosának kikötőjébe hajójával befut, nyomban szemébe ölik az egyik magasra emelkedő hatalmas emlékmű. Egy trónjának oszlopához támaszkodó és a messzeségbe néző Viking. Ő volt az első, aki földünkön letelepedett. Több mint ezer éve már annak, mikor trónjáról először pillantotta meg a szárazföldet. Trónját a tengerbe vetette és megesküdött, hogy ott telepszik meg véglegesen, ahol hajója az istenek akaratából partra sodródik. Minden izlandinak kitörülhetetlenül élt a tudat, hogy az isteneknek különös okuk volt arra, hogy

ezt a hatalmas lelatlan szigetet csupán néhány ósrégi északi vezéri család válogatott tagjával telepítsék be

és számukra csodálatos, egyben nehéz sorsot jelöljenek ki...

Izland népe mindenkor szigorúan el volt zárva a külvilágtól és maga is lemondott arról, hogy nemzetközi szempontból veit kulturális hatást gyakoroljon. Ma már köztudomású, hogy a messze „Észak Hellásza” jóval az olasz reneszánsz előtt olyan magas színvonalú költészetnek volt tanúja, mely művészeti tökéletességében az akkori Európa irodalmi alkotásait messze felülmúlta. Az „Edda” és „Saga” világjelentőségű, de születési helyüktől, Izlandtól, elválaszthatatlan fogalmak lettek. Ezek a művek a pogány kor egyetlen fennmaradt írott emlékei. A normandok és teutonok egykori kulturájuknak egyéb nyomait teljes egészében eltörölték az idők. Az „Edda” mélyseges erkölcsi irányával, fenségesen szárnyaló verseivel és bölcs megnyilatkozásával bizonyos fokig a Viking mentalitás biblijáját jelenti. A 16 fennmaradt Saga legnagyobb részben terjedt a 14. századi regényeket tárgyal, mindig a történelmi igazság jegyében, nyakas, hajlíthatatlan egyéniségeknek a esemény központjába való helyezésével. Hozzájárult a „Njals Saga”-t az Északra valaha is nyílvilágot látott költői művek legjelentősebbének tekintni.

Ezek a művek lettek később Ibsen-től és Tegner-től egészen a mai napig, az új normán költészet tudatos mintaképei.

A közel múltban ünnepezték a legtöbb kulturálisan Izland legnagyobb fia, Snorri Sturluson, az „Edda”-rója halálának hétszáz éves fordulóját. Milyen volt a sorsa Izland népének ezalatt a hétszáz esztendő alatt? Nehezebb és súlyosabb megpróbáltatásokkal teli, mint amelyben egyetlen nemzetnek valaha is osztályrésze lett volna. Snorrit a norvég király parancsára meggyilkolták és ez a gyilkosság valóban szimbolikus kezdet volt az izlandi arisztokráta köztársasági politikai hanyatlásának. De nemcsak áldatlan ellenségeskedések, példátlanul könyörtelen gazdasági kizsákmányolás, ezenkívül még a legszörnyűbb pestis pusztították az országot, hanem mintha még a természet is azt akarta volna, hogy ez a jobb sorsra érdemes nép a pusztulás határára jusson.

A szeszélyes hegyek egy ajkával annyit tüzet és mérget jöveltek magukból, hogy a hatást még Amerikában és az európai kontinensen is érezték.

És Izland népének az éhség és halál ellen csak egyetlen orvossága volt: őseitől örökölt kulturája. A hosszú téli estéken a „Saga”-kat olvasták és csodálatosan szép költeményeket énekeltek, melyeknek változatos rímei a ríműst az idegek előtt szinte elképzelhetetlen mértékig tudták fokozni. Izland költészeté ma is ugyanazon nyelven íjlik, amelyen ezer évvel ezelőtt beszéltek. Ez a nyelv még a legtávolabbi fekvő vidékeken sem ismeri a szűzlásokat.

És ha ezeket a költeményeket valaha jól lefordították volna, akkor ma Izlandnak is lennének irodalmi Nobel-díjasai.

A mélyen gyökerező kulturából merített öntudat adott Izland legfiatalabb nemzedékének erőt ahhoz a harchoz, melyet a Dániával '918-val megkötött barátságos megegyezésig politikai szabadságáért folytatott. Ennek a reményű ujjászületésnek természetesen lelki reneszánsz járt a nyomában. Izland népét lelke legmélyéig az a tudat hatja át, hogy különleges misztót teljesít a fehér emberiség érdekében, nem csupán azért, mert ő az egyetlen nép, mely ősi normann kulturáját megőrizte, hanem azért is, mert

hivatottak érezi magát arra, hogy ezt az ősi kultúrát ismét felvirágoztassa és a fejlődés legmagasabb fokára juttassa.

A természet keménysége és az ország bizarr szép-

AUBERMANN PÉTER (TIMISOARA)

A NÉMET MŰVÉSZET VÁROSA

Alig akad német város, amelyben annyit tettek volna a német művészet és tudomány érdekében, mint Münchenben. Számos főiskolája, pompás színházai, gazdag mügyűjteményei a német kultúra egyik központjává avatják, méltán illeti meg tehát

„a német művészet városa”

kitüntető titulus. Az Isar melletti Athénnek is szokták nevezni. Valóban München olyan gazdag kincseshányója a magas műveltségnek, hogy még az állandóan ott lakó és fogyhatatlan szorgalommal buvárkodó tudósok és műbarátok is naponként újabb meg újabb foglalkozást találnak benne.

A modern München tulajdonképpen megteremtője I. Lajos király, ő általa lett a város európai hírű, a művészet meg a német szellemi élet gyújtópontjává. Az ő klasszikusitűli építkezéseit hatásosan egészítik ki a Harmadik Birodalom nagyszabású alkotásai. Itt van például Königsplatz Propylaeumával, dor és jóni oszlopaival. Ma, a kocsiforgalomtól elzárva a legünnepeyesebb aktusok fórumává lépett elő.

A számos műcsarnok, kiállítási terem és képtár ismertetésére vállalkozni annyit jelentene, mint lábaváló szerecsenmosdással vesződni. Megkíséreljük azonban a híres Deutsches Museum leírását. Előbb említsünk meg néhány más részletet, amelyek a város jellegének tengelyében állanak.

Az egyik vallásos, a másik politikai természetű.

A szerzetesektől alapított München sokat megőrzött egyházi múltjából. A hatalmas, gótikus „Miaszonyunk” temploma 99 méter magas sisakos tornyával mint egy égnek meredő óriási felkiáltójel figyelmeztet a műnienek vallásosságára. A müncheni Frauenkirche a bajorok legszebb székes-egyháza. A legújabb idők győzelmes politikai mozgalmának székháza a Bräuner Strasse-ban levő Braunes Haus.

A természettudományok, ipar és technika fejlődését szemléltetően bemutatja, a maga nemében páratlan intézmény a Deutsches Museum. Kolosszális épület, az újkori vívmányok valóságos cica-dellája ez, amelyben

az embernek nem kevesebb, mint tizenöt kilométert kell megtenni,

amíg végigjárja a három emelet és a földalatti folyosók száz és száz termét.

Mellőzve az épület könyvtárát, kongresszus- és előadótermét, kiállítási csarnokait, a tervrajzokat és szabaddalmi leveleket tartalmazó archívumokat, a bejáratától balra kanyarodva, nekivágunk az alagsor homályos pincéinek. Szűk tárnákban botorkálunk, ahol egymás után pontos rekonstrukciókban végigszemléljük a lányák életét. Rendki-

sége csak megerősítik a népet ebben a meggyőződésben. A világ egyéb részén is telepedtek le normannok és ha nem is beszélék már eredeti nyelvüket, kétségtelen, hogy számos normann eredetű törzs él a nyugati kultúra romjai alatt. Ez a tény reményt ad nekünk, mert hiszen ahhoz, hogy feladatát maradéktalanul teljesíteni tudja, Izlandnak feltétlenül együtt kell szellemileg működnie a külfölddel, éppen úgy, mint a Wikíngek idejében. Csak így fejleszthetjük ki kulturánkat a legmagasabb fokig, igaz azonban, hogy ez az út a bukáshoz is vezet. Mert kimondhatatlanul nagy a veszedelmünk akkor.

ha a külföldi befolyás bomlasztólag hat, de mi résen vagyunk és igyekszünk azt felismerni.

Kulturális kapcsolataink minden irányban vannak és ápolásukra nagy gondot fordítunk. Nincsen azonban egyetlen izlandi sem, aki nem kívánná teljes semlegességünk és feltétlen szabadságunk megőrzését. Aki ezt belátja, számíthat rokonszenyűnkre és szeretetűnkre. Katonai és világgazdasági tekintetben mint kicsinyke nép nem lehetünk becsavagyók, sőt talán meg sem értjük ezeket a kérdéseket. Izland népének szívéhez kulturáján keresztül vezet az út (Copyright by MN)

vül szemléltetően elénk tárul a szénéjtés, az arany- és sóbányászás minden egyes mozzanata. A földszinten a gépipar, majd a fémek feldolgozása és különböző motorok láthatók, köztük Németország legrégebbi gőzgépe és legelső Diesel-motora. A vilámmosság terében Röntgen eredeti csöveit érzik, ahol pedig a drótnélküli távirót mutatják be, ott többek között Herz eredeti készüléke is megtalálható. Igen tanulságos ezenkívül még az is, hogy ezek a gépek nem hevernek itt mint valami kímustrált, hasznavehetetlen Jim-lomok, hanem legtöbbjüket sűrített levegő és villanyerő segítségével a helyszínen működésbe lehet hozni.

A látogató csak megnyom egy gombot, vagy érepenzi dob egy automata szerű nyílásba és az alvó gépek hirtelen felriadnak, a dugattyúk és emelőtűk ficánkolni kezdenek, a kerekek megébotyító átemben forognak: csupa zakatolás és duborgás! A gép egész testében remeg, így tart ez vagy 5—10 percig és utána magától leáll.

Több terem az optikának és akusztikának szól. A zenét a hangszereknek a történelmi fejlődést felölelő gyűjteménye képviseli. Ezeknek a bemutatására külön koncertterem szolgál. Igen figyelemreméltóak a 16. és 17. századi alchimista konyhák, nem kevésbé a kényes modern bioszkópiumstjének a készítményei, amelyen például a gummy vagy a mükauosuk. A földszint jórészt lefoglalja a közlekedésügyi. A közlekedési eszközök tömegtelen változatosságban sorakoznak fel a néző szeme előtt.

Látható a hajóépítés minden fázisa. A hajómodellek többek között bemutatják a skagerráki ütközetet.

De nemcsak kis mintákban, hanem valóságos nagyságban a kiállítás anyagát képezik a közlekedés Mammut-gépjéi is. Kolosszális mozdony mögött fényűzően berendezett igazi étkezőkocsik sorakoznak. Ugy állnak ott a vágányon, mintha csak most futottak volna be az állomásra. Mzenkívül egy eredeti repülőgép és néhány léghajó függ le a nagy csarnok mennyezetéről.

A legelső emeleten kapott helyet a nyomda-technika. A könyvnyomtatás, illetőleg a reprodukciós technika egyik értékes darabja, Senefelder litográfáló sajtója.

Büszkesége ennek az emeletnek még az asztronómiai osztály.

A híres Zeis-vállalat két planetáriumot ajándékozott, ezenkívül három csillagvizsgáló kupolát is rendeztek be itt. Végül felmegyünk a múzeum tornyába. Egy Foucault-féle inga, messzelátók és fényoszórók tetőzik be ennek a rendkívül gazdag és az egész világon páriját ritkító muzeumnak felszerelését.

MECANO BANAT

ING. M. A. VAIDA VOEVOD TULAJDONOS

Ford

Főképviselet Timisoara III., Str. Odobescu 18

Alkatrészek ■ Kellékek ■ Javítóműhely

Telefon
12-50

A FELKELO' NAP ORSZAGA

Japán... Ha ezt az országnevet halljuk, titokzatos, legendás földre és nemzetre gondolunk. Marco Polo, a hírneves olasz utazó számol be az 1500 év körül először az európaiaknak Japánról, amelyet írásban Zipangu néven emleget. Megírta, hogy Ázsia legkeletebbi része után hatalmas szigetország következik és hogy ezek a szigetek északkeletről délnyugati irányban húzódnak. Maga Marco Polo azonban sohasem jutott el ebbe a meseországba, csak sok esodálatos dolgot hallott róla. Mendez Pinto portugál hajós volt az első európai ember, aki japán földre tette a lábát. Hajója 1530-ban kötött ki Kjusiu japán szigeten. Ettől kezdve száz esztendőn keresztül európaiak sűrűn látogattak el Japánba.

A japánok azonban félték az első európaiaktól, akik többnyire kajandorok voltak és elzárták országukat előlük.

Nem emelték határaik körül falat, mint azt a kínaiak tették, hiszen eléggé védelmezte őket a tenger és így egyszerűen nem engedték meg, hogy európai hajó japán kikötőbe befusson. Ez az elzárkózottság 1641-től 1854-ig, tehát kétszáz esztendőnél valamivel hosszabb ideig tartott. Azóta azonban Japán szívesen látja az európaiakat és azóta már nemcsak ismerni, hanem becsülni is megtanultuk a japán népet.

Japán különböző neveken szerepel a régi utalásokban és krónikákban. A Marco Polo által használt Zipangu elnevezésen kívül még következnek nevei vannak: Zipen, Zsipen, Nippon, Ni-hon, Dai-Nippon, O-Ja-Sima, Jaszima. Maguk a japánok hazájukat a mi nyelvünkre fordítva

„A felkelő Nap országa“ szeretetteljes elnevezésen becézik. A Napot különben is szeretik országukkal és magukkal kapcsolatba hozni. Így uralkodójuk, császáruk, ünnepélyes neve Tenno, ami annyit jelent, mint a Nap fia. Minden japán ember viszont a Nap egy-egy sugara. A császár mindennapi megjelenése Mikadó. Ez annyit jelent, hogy „Nagy tér“ és jelképesen azt jelenti, hogy a japán császár hatalmas, kiterjedésű terület fölött uralkodik.

Hogyan kerültek erre a szigetországra a japánok? A kutatások azt tartják, hogy a leghajdanibb éskorban, sok száz évvel Krisztus születése előtt nomád hordák szorították ki a japánokat az ázsiai szárazföldről a házaikból, amely valahol Mongólia és Tibet környékén lehetett. A japánok az erősebb betörők elől nem nyugatra vándoroltak, mint más vándorló népek, hanem keleti irányban. Előbb Kóreában és annak környékén telepedtek le, de amikor ott sem hagyták őket békében, hajókra és dzsunkákra kaptak és elfoglalták az Ázsia keleti partjával párhuzamos szigetesenortot, ahol végre biztonságban voltak és szabadon fejlődhettek.

A nagy mongol hódító Dzsingisz Khán unokája Kublái Khán aki Kína igrészét is leigazta, halott a vándorló szigetországról és elhatározta annak elfoglalását. Nagy hajókat szerelt fel és így küldte sok ezernyi katonáját Japán ellen. A hajóhad azonban sohasem jutott el Japánba, mert a táifun, ez a borzalmas vihar Kórea partjainál nozdorává zúdult a sziklákon Kublái Khán hajóit és csak igen kevés vitéz menekült meg.

A japánok a turáni, vagyis mongol nemes család egyik ágát teszik ki. Teljesen mongol tünének. Nyelvük is a nagy turáni nyelvcsaládhoz tartozik, akár a finn-ugor és török-tatár nyelvek. Nyelvtani és mondattani szerkezetében meglepően hasonlít ezekhez. Hogy azonban néhány beszó kivételével a japánok szóhasználatában teljesen eltérő, az abban leli magyarázatát, hogy

több mint kétezeréveszáz éven keresztül teljesen elszigetelten kellett fejlődni.

Mégis megtartotta a maga ragozós és többeszótagu nyelvét és nem vette át a kínaiaknak elszárazított nyelvét. Pedig hosszúsága ideig keresztül nagy kínai befolyás alatt állt annyira, hogy Japánban nem számított művelt emberek aki nem beszélt kínaiul és írodalmuk a kezdet kezdetén is a kínai nyelvet használta. A japán írás is a kínai írásjegyekből állt és áttört betűket használ még ma is. Az utóbbi évtizedekben azonban Japánban ráébredtek, hogy a régi, ősi betűk alkalmatlanok a hadadásra különösen azért mert ezeket nem bírál jobbra, hanem felülről lefelé írják. Nagy mozgalom indult meg Japánban már negyven év előtt a latin betűk bevezetésére. Az iskolákban már tanítják is a latin betűket és

számos japán könyv és újság már latin írással lát napvilágot.

A japán birodalom megalakulása a múlt homályos szürkésében húzód el. A monda szerint a Nap szivárványvidon bízta Fiat a Földre és a szivárványt így állított fel, hogy annak lába Japán egyik szigete nyugodjék. A Nap így szőtt induló

Fiahoz:

— Menj Dzsimmu Tenno és uralkodj Japán fölött!

A krónikák is megerősítik, hogy Japán első uralkodója Dzsimmu volt, aki Krisztus születése előtt 666-ban alapította meg a japán császárságot. Dzsimmu Tenno százharminchétf éves korában, Krisztus előtt 587-ben halt meg. Az általa alapított dinasztia máig is helyet foglal Japán trónján. A japán uralkodóház férfitagjai mindenkor csak öt kiválasztott „szent“ család leányával léphettek házasságra.

Ez biztosította vörük frissességét és mentette meg őket az ekoresosodástól. A dinasztia mindenkor népes volt és ma ötvennégy tagja van.

Volt Japán történetében néhány évszázad, amikor a Tenno, vagy Mikadó teljesen háttérbe szorult politikai tekintetben. A lényegesen uralkodást a hadvezér, a Shogun ragadta magához és a császár csak vallási, kulturális és művészi dolgokkal törődhetett. 1192-től 1868-ig, tehát majdnem hétszáz évig tartott ez. Ekkor azonban Melji Tenno véget velett a Shogun-uralomnak, kezébe ragadta ismét a teljes uralkodói hatalmat és egyben megnyitotta országát az európaiak előtt, akik akkor csak néhány kikötőbe látogathattak el tízennégy év óta kivételesen. Úgyanettől az időtől kezdve

japán ifjak ezrei árasztják el állandóan az európai egyetemeket és szakiskolákat

és igekeznek ott ernyedetlen szorgalommal megszerezni minden elsajátítható tudást és azt hazatérve országuk javára hasznosítják.

Amihez az európai nemzeteknek tudományos és műszaki téren évszázadok fejlődésére volt szükségük, ahhoz a japánoknak — saját bevallásuk szerint — alig egy-két év kell, mert amire tudás tekintetben szükségük van, azt mind megtalálják az európaiak könyveiben. Szellemi tekintetben a japánok ma a legelőnyösebb helyzetben levő európai nemzetek mellé sorolhatók. Felfogási képességük, ítéleterejük és emlékezőtehetségük kiválóan magas fokra fejlődött. Főleg a matematikai és fizikai tudományokra van nagy hajlandóságuk. De kiválóak az orvosi tudományban is. Nagy tehetségük van a nyugati népek műveltségének elsajátítására és ékintetben hűlőbőznek valamennyi ázsiai néptől, főleg a kínaitól.

1868 óta Japán teljesen modernizálódott min-

den téren. Iskolái európai mintára létesültek és a leánynevelésről is gondoskodtak, Japánnak ma számos középiskolája és több líres egyeteme, és szakiskolája van.

Atszervezték a japán hadsereget is, amelynek első oktatói orosz tiszték voltak.

Ez az új japán hadsereg már az 1894-ben kitört japán—kínai háboruban kitűnt. Japán modern fegyvereivel szemben a kínaiak még mindig dárdákkal és nyilakkal vonultak és ijesztő álcerekat tettek a fejükre, hogy így félemlítsék meg az ellenséget. Még fényesebben vált aztán be a japán hadsereg az oroszokkal e század elején folytatott háborúban, amikor a japánok ugy a szárazföldön, mint pedig a tengeren teljesen legyőzték az oroszokat.

Japánnak ma a kornak megfelelő alkotmánya van, két házas parlamentje és tizenöt tagu kormánya, amelynek miniszterei a császárnak és az országgyűlésnek felelnek. Pénzügyi és gazdasági tekintetben a mai japán erős és fejlett. Bányászata, földmívelése, halászata és állattenyésztése gazdag.

A mostani császár Hirohito, aki huszonöt éves korában, 1926-ban került trónra.

Első volt a japán uralkodóház tagjai között, aki európai tanulmányuton volt.

Mint trónörökös megfordult valamennyi európai országban és azt, amit látott és tapasztalt, mind országga fellendítésére fordította. Feleségül vette Kuninunig herceg leányát, Nagako hercegnőt, akitől több gyermeke született. 1933-ban látta meg a napvilágot a császári pár első fiúgyermeke, a trónörökös.

Japánban nincsen uralkodó vallás. Legelterjedtebb a sintoi-hít és ezt követi az uralkodó család is. Második sorban áll a buddhizmus.

A kereszténységét cshnök Xaveri Szent Ferenc hirdette Japánban, aki 1549-ben kötött ki ottan és több ezer családot térített meg.

Az elzárkózás ideje alatt azonban a kereszténység Japánban kiveszett, de az újabb korban ismét virágzik. A keresztény vallások között ma Japánban a legelterjedtebb a római katolikus vallás, amelynek négy püspöksége van és híveinek száma megközelíti a négyszázezeret.

Van körülbelül huszezer japán görög keleti vallású is.

Szép számmal vannak a protestáns egyházak követei is, elsősorban a reformátusok, aztán az evangélikusok és akadnak elenyészlen anglikánok is. A japán nemzet lélekszáma hetven millió. Szigeteinek összterülete 381.576 négyzetkilométer.

KOLUM BÁCSI.

Ahol a GPU-ügynökök nevelődtek

Irta K. J. Albrecht.

A világsajtót már számtalan változatban bejárták azok a hajmeresztőnél hajmeresztőbb jelentések, amelyek a Szovjetunió végtelen országútajain csavargó hontalan gyermekek, a besprisornikok százezereinek minden emberi méltóságot megcsufoló züllöttségéről és nyomorultságáról számoltak be. Hatasos téma, a gyorsan szántó toll kedvére onthatja a szuperlatívuszokat. Akinek alkalma volt azonban szemtéi szembe látni azt a sorsot, mely a szerencsétleneknek osztályrészüll jutott, tudja, hogy a valóság sokkal borzalmasabb annál, sem hogy tulszokra adhatna alkalmat. A Szovjetunió városáiban és piacerein csakugyan ezrével hemzsegnek az emberiségnek ezek a fiatalokriro kivetettjei, akik siralmas kiáltással: „Adj valamit enni bátyuska, olyan éhes vagyok!“ fáradhatatlanul ostromolják a már közömbössé vált férőkelők szívet. A „szovjetparadicsom“ erkölcsi fertője a maga borzalmas valóságában azonban csak a besprisornikok börtöneiben bontakozik ki egészen. Az erzelésséssel ugyancsak nem valóható szovjet kormánv is rájött már ugyanis arra, hogy ezek a pusztító sáskahadként vándorló fiatal gonosztervők a közbiztonság legutolsó maradványait is veszélybe döntik és „javítóintézetekben“ gyűjtötte össze őket. A külföldiek természetesen csak a fiataloknak sakolnaki börtönét, ezt a Potemkin-mintaintézetet látogathatták meg. Ha az angol és amerikai tudósítók a látottak alapján elragadtatott hangon számoltak be a szovjet mintaszéri nevelési módszereiről, akkor beszámolóik mögött csak rosszul leplezett szovjetzimpátiák húzódhattak meg. Annak, aki Szovjetországra valaha is mefordult, tudnia kell, hogy a bolsevista uralom eredményeivét élvező lakosság szociális helyzetét nem ott kell tanulmányozni, ahol a Szovjet Intourist propagandistái vezetik az látogatót.

Nekem volt alkalmam az ugyancsak Moszkvához tartozó Taganka városrészi ifjúsági börtönöt meglátogatni. A borzalmas épületben a különböző moszkvai kerületekben összefordosott tíz-tizenhat éves, hontalan gyermekeket százával zsúfolták össze. A szerencsétlenek nagyrészt fertőzömen piszkos ron-

gyokba burkolózva, mosatlanul, nyíratlanul heverték a télen is fütetlen pince dohos, nyirkos padlóján anélkül, hogy még szalmazsákot vagy takarót is kaptak volna. A vastag vasrácsokkal ellátott ablakok üvegezése a legjobb esetben is csak az egykori ablaktáblák roncsaiból áll. A megfagyástól a fülkék lakói ugy próbáltak megmenekülni, hogy börtönük egyik sarkában összebújva egymást melegennték. A legborzasztóbb sorsuk természetesen a kisebbeknek és gyengéknek volt, mert ezeket az erősebbek egyszerűen várkosnak használták, vagy az összebújt falka szélére taszították. Az az erkölcsi fertő, melyben ezek a gyermekek éltek, egyszerűen leírhatatlan. Magam is tanúja voltam, mint oktatók a serdültebbek, akik az emberi gonoszságnak nyilván már minden fokát tapasztalták, maguk köré gyűjtött kisebb rabfarsaikat a hivatteszéri tolvaj- és csavargóélet különféle fogásaira.

Az „Elárult szocializmus“ című könnvemben már 1938-ban megírtam, hogy az az elzűllött, börtönre érett és börtönben nevelkeztet ifjúság nemcsak a Szovjetunió, hanem azon tulmenőleg egész Európa létét veszélyezteti. Hogy igazam volt, az azóta bekövetkezett események teljes mártékban igazolták. Az Európa ellen felvonult szovjet hadsereget jórészen éppen a besprisornikokból GPU-ügynökök vezetik. Az a „nevelés“, melyben ezekben az ifjúsági börtönökben részesültek minden emberi szenvedés iránt érzéketlenné tette őket. Azok a szenvedések, melyeket megpróbáltatást kellett átélniük az erkölcsi érzék teljes hiányával párosulva, csak egy vágyat oltott beléjük, a pusztítás, rombolás és eviltolás vágyát, a feneketlen gyűlöletet azzal a világgal szemben, mely jobb napokat is látott. Annak a borzalmas tervszerűségnek, mellyel a bolsevizmus valósággal kitenyészette ezeket az emberbörbe öltözött fenevadakat, egymagában is, elérséresnek kell lenni ahhoz, hogy véleleg felrívissa azoknak a ívithetetleneknek szeméit, akik ezernyi kiábrándító statisztikai és kétsébevonhatlan tény ellenére is még mindig hallandóak arra, hogy a Szovjet nagybani jelszavai mögött őszinteséget és emberi érzést keressenek. (M. N.)

HIREK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Timișoara, I. Brătianu-tér 3.
Telefon: 28-10.

Aradi szerkesztő: Babuczay György
Eminescu-utca 8. Telefon 17-11.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Belföldön házhoz való kézbesítéssel együtt havonta 50 -
lel, negyedévre 240.- lei, félévre 460.- lei és egész évre
900.- lei. Magyarországon havonta 4.- pengő, negyed-
évre 12.- pengő, félévre 24.- pengő és egész évre
48.- pengő.

Hatóságoknak, közhivataloknak és közüzemeknek, gáz-
rajongó vállalatoknak és részvénytársaságoknak a rendszeres
előfizetési díj kétszerese.

Esernyő a kirakatban

Érdekes jelenség történt a legutóbb Németországban egy meghiúsult esernyővásárlás kapcsán. Egyik hölgy valamelyik berlini kirakatban meglátott egy szép esernyőt, belépett tehát a boltba, hogy azt megvegye. Az üzlet tulajdonosnője azonban kijelentette, hogy ilyen esernyője nincsen több, csak az az egy, amelyik ott látható a kirakatban. Azt viszont nem adhatja el, legfeljebb akkor, ha majd újra rendezik a kirakatot, vagy pedig ha a gyárból ismét hasonló esernyők érkeznek. A vevő azonban nem elégedett meg ezzel a magyarázattal, hanem az esernyő eladását sürgette, de az eladó azt végleg megtagadta. Erre a vevő a bírósághoz fordult, amely a kereskedőt százötven márkával büntette és az ítélethez a következő érdekes indoklást fűzte:

Az üzlet tulajdonosnőjének minden körülmények között el kellett volna adnia a vevőnek az esernyőt. Ha áru nem volt a boltban, úgy az esernyőt a kirakatból kellett volna kivenni. A kirakat nem felelt meg a valószínűleg, ennek pedig mindig az üzlet üzleti állapotát kell feltüntetni. Amellett a vevő nem utasíthatja el a vevőt azzal, hogy időn belül majd akkor, ha új áru jön. A kirakatban mindig az üzlet tényleges állapotát kell feltüntetni. Nem mentes tehát, hogy annakkor vagy hetekkel később még meg volt az ott feltüntetett áru és ha az üzletben nem kapható az, amit a kirakatban feltüntetnek, úgy ez a közönség megtévesztése. Ezt pedig az üzleti morál nem engedheti meg.

— Ma törvényes munkaszünet van. Bucurestiből jelenti a Rador: A munkaiügyi miniszterium rendelete értelmében ma, november 8-án, Ófelsége I. Mihai király nevenapján törvényes munkaszünet van. Gyárak, üzemek és vállalatok nem dolgoznak, az üzletek zárva tartandók. Kivételt képeznek a grafikai intézetek, amelyek ezen a napon is dolgoznak.

— A DELI HÍRLAP legközelebbi száma kedden reggel, a megszokott időben jelenik meg.

— Halifax utatlanul kap a talpa alá... Stockholm-ból jelenti a Rador: A Stefani-iroda közli, hogy a „Dagens Nyheter” című lap washingtoni értesülése szerint Halifax lord angol nagykövet ellen ellenséges tüntetés folyt le Clevelandban. A Henry Ford-al folytatott megbeszélés érdekében Clevelandba érkezett angol nagykövetet az állomáson összegyűlékezett nagy tömeg ellenségesen fogadta. A tüntetők feliratokat hozdortak körül, amelyekben felszólították Halifax lordot, hogy térjen vissza Angliába.

— Hárommilliárd liter víz, — egy nap ajált! Ennyi vizet fogyaszt Newyork városa reggeltől estig. Olyan mennyiséget, amelyből a földkerekségén élő kétmilliárdnyi embernek naponta másfél liter lehetne juttatni, hogy szomjúságát oltsa. Ezt a fantasztikus vízmennyiséget a világ legnagyobb vízvezeték hálózata szolgáltatja, amely mesterséges folyamként hőmpolyóg Newyork felhőkarcólói alatti sziklatalajba ágyazva. A vízvezeték építése hatszázhetven millió dollárt emésztett fel és a sziklaanyag kirobbantásához ezernégyszáz mázsa dinamitot használtak el.

— Halálozás. Lakos Arminné, az Első Erdélyi Biztosító Társaság nyugalmazott vezértitkárának neje péntek éjjel meghalt. Temetése vasárnap délcéltől 11 órakor lesz a timișoari belvárosi zsidó temető halottasházából.

— Adományok. A timișoari dr. Kakuk napközi gyermekotthon javára N. N. kereskedő ezer, dr. K. V. ezer, Beniczky Zoltán ezer, Rozika ötszáz és Both testvérek szintén ötszáz lelt adományoztak.

— Halálos gépkocsiszerelesség. A Ploesti—Brașov országúton súlyos gépkocsiszerelesség történt, amelynek két halálát okozta. Az egyik bucureștii teherautó, amelyet Opincaru Alexandru soffőr vezetett, Brașovból a fővárosba igyekezett. Sinaia közelében a gépkocsi megcsuszott és a mélységbe zuhant. Az összetört kocsi alól holtan emelték ki Tataru Iliet, a kocsis tulajdonosának fiát és Marișescu Stelian munkást, míg a tulajdonos és soffőr rendkívül súlyos sérüléseket szenvedett. Beszállították őket a sinaiai kórházba.

ESKÜVŐ

írta: UNDI IMRE

Huber papa, mint egy precíziós óra, ebéd végén mindig maga göngyölte össze a szalvétáját, mielőtt a gyűrűbe dugta volna, a bajszán még egyet fejt vele jobbra és balra, azután fölálltában megtapogatta a kabátzsebébe rejtett újságot és kedves feleségétől, meg leányától, Izabellától így köszönt el:

— Nna, egészségetekre.

Ma azonban, a szalvétá gyűrűbeszordinózása után morzsákat kezdett pöröngtetni az abroszon, ami ugyan nagyon elvétve volt szokása, de akkor viszont mindig, ha valami közlendője akadt.

Az első morzsagöngyöl mozdulatra anya és leánya összenéztek. Rögtön tudták és így közölték egymással:

— Ma kísértekeztél lesz.

És nyomban lón, ahogy a régi beszélyírók mondták volna.

— Ami az esküvőt illeti, — szólalt meg Huber papa, — foglalkoztam a dologgal és az a vélemény alakult ki bennem, hogy nincs értelme a frakkos-fátyolos-mirtuszos felvonulásnak.

— De édes Lajosom...

Huber ur felszólamló neje nézett, majd mérgesen gölt fricskázott két pohár közé egy morzsával:

— Hát értelme lehet, nem mondom, de ez a móka, ez a hiábavaló sok külsőség úgy benne van tizezer leiben, mint ez a szalvétá a karikájában, nna.

— Hogy tudsz ilyen hidegen józán lenni, Lajos, — szólt az anyai szózat, — ezekben a rendkívüli percekben. Egy esküvő egy léány életében örökre szóló emlék...

—... De számomra is tartós emlék azt a pénzt kiszorítani a bőröm alól. Izabella, kérlek, ne könnyez. Mondom, az összeg, amiről szó van nem csekélyes, pláne plusznak nem az, bár ezt a summát én mégis kisajtolom és nektek adom, Izabella, de nem akarom, hogy fátyolüzemetek lendítsünk föl vele, mirtuszimportot támogassunk általa és hogy hat méter kelme uszék mögötted, husz percig. Az élet ma más kívánalmakat támaszt, józanságot kíván, egyebekben mit magyarázzak nektek sokáig, utcairuhás esküvő lesz, szapianti szat.

— De Lajos... — ingatta meg fejét Huberné.

A papa fölállt:

— Ezt majd Lacival is közlöm délután. Meglássátok, jobban hallgat rám, benne több a józán belátás.

És Laci valóban sok megértéssel hallgatta a mólosítási indítványt. Végül is összecsapta a bokáit és moolyogva mondta:

— Deferálók, kedves papa.

Aztán elkövetkezett az esküvő napja. Előző este Izabella homlokon csókolta Lacit:

— Holnap délelőtt pont tízre legyen itt, Laci.

Huber mama pótosókokat helyezett el leendő vejére:

— Tehát pontban tízkor.

A papa meghatottságát palástolva óriásit csapott Laci vállára:

— Tízkor, fiu!

Laci fiu pedig édesen szenderedett át a másnapba. Szendergett reggel nyolckor, aludt kilenckor, álmodott

háromnegyed tízkor, mert a betyár veaker, amelyet hét órára igazított be, nem azt mondta utolsó rugóina-szakadtáig, hogy csrrrr... hanem kicsit pattant csupán, efféle hanggal, hogy: ktt, amikor átment a hetesen és föl kezdve is csak halkán kegyetgett tovább, bárgyuu szekundálva az ifju egészséges alvásához.

Végre a vőlegény magától is felébredt. Gyanúsán édes-pihentén és csodálatosan megapugas szobában.

Felült: az óra hat perc híján tíz órát mutatott.

— Az áldóját! — ugrott a parkettra a vőlegény, mint egy megcsipett szöcske. Hirtelen megnarkolta a vektort: biz az járt rendesen. Csak a csengőjének a torz szorogatta az el rrrrr... ut nikkolnyelv.

Semmi kétség, hat perc múlva tíz. Azaz, már csak ötötéféfé perc mulva, amiként azt az ablakból látható toronyóra is lomhán megerősítette.

Laciban sok a józán meglátás, szögezte le annak idején a papa és ez felismerés igen helytálló volt. A remült vőlegény öt másodperccel valóban rá is szant, hogy realizálja a szinte menthetetlen helyzetet. Borotválkozás? — vetette fel hirtelen az első problémát, de nyomban már legyintett is. Még mit nem. A frissen vasaltott fekete ruhája lent van a házmesternél, telefonálnia, magyarázkodnia kellene. Altalában mi ideje marad, amikor taxin minimálisan öt perc az ut, ha rögtön tud csipni egy kocsit? A semminél is kevesebb.

Ebben a pillanatban aztán határozott is.

— A fedélzetre, Lacikám! — adta ki önmagának a vőlegény és a következő félmásodperccen borotválkozást már a csap alatt tartotta, már törölte is és a fésűt egyetlen egyszer meglátta meg hullámos sórénységben.

Tovább, tovább! Jött a cipő. Csak úgy natur lobogó pertilijével. Ezt majd a taxiban tovább lehet intézni. A ruha természetesen marad a tegnapi. A zsemleszínű. Hogy mit szólnak hozzá? Ajaj, hol vagyunk még attól, hogy szóhatnának? A gallérfelszerelés édes közeltségével kezdődött. De csak kezdődött. A gomb elugrott, mint egy sáska és ismeretlen helyen meglapult, mint két nyul. Jókora. A tüzes öltözék feldobta a magasba a gallérját és a hulló alanya egy irtózatot suttolt bele.

— Ne! — mondta az ifju veresen és már nyult is egy sál után, amit a nyakbábkanyarított, föltette a kalapját és a felöltőt akkor huzta magára, amikor már méterekkel mögötte durrant a bevágott előszobaajtó.

Végre mégis jött egy taxi. Üresen. No, kilenc kézzel intett Laci neki és hat lábbal ugrott be az ajtón. A meddő öt perc alatt még sok pótosinosítást csinált magán. Öt ujjával belefésült a hajába, cipőjét fényűzően meglátogatta, a sáljából meg valami enyhe bogot rögtönzött a nyakán.

Ugy festett, mint egy kicsipett apacs.

De azért tíz óra után három perccel mégis ott volt.

Sok önelégedettség sugárzott rajta a rendkívüli teljesítmény folytán. Valamelyest úgy gondolta, hogy talán ezért is nézik őt annyira. Hosszan, mindvalamennyien.

A papa még meg is fogta a két vállát:

— Deferáltál, deferáltál, fiam, no de annyire...

— Ötezer gépfegyver — használhatatlan... Newyorkból jelenti a Rador: Az United Press washingtoni értesülése szerint a hadügyminiszterium elrendelte, hogy ötezer új gépfegyvert juttassanak vissza a gyárhoz, mert ezekről a legutóbbi hadgyakorlatok alkalmával megállapították, hogy használhatatlanok.

Galetta Timișoara

női és ferfi divatružlet nov. 1-től a belvárosi Str. Mercy 1 sz. alól átköltöztött a Str. Mercy 5 sz. alá (volt Rotschild Zelma üzlethelyiségbe)

— Gyilkos virágok. A brazilai őserdők növényvilágát kutató expedíció olyan, eddig ismeretlen növényeket és virágokat fedezett fel, amelyeknek levelei és virágszirmai hidrociansavat tartalmaznak és amelyeknek illata feltétlenül halált okoz. Az expedíció tagjai kutatásai során olyan helyre bukkantak, ahol a bokrok és virágzó növények aljában rengeteg elpusztult madár és kisebb állati hullát, esontmaradványokat és tollakat találtak. Sokáig kutatták az állati temető keletkezésének okát, amíg rájöttek arra, hogy a növényekből kiáradó mérges illat idézte elő a szörnyű pusztítást. Sajnos ez a tudományos megállapítás két ember életébe került, mert az expedícióhoz tartozó két benszülőtt, akik figyelmeztetés ellenére is hosszabb ideig szagolgatták a csodás virágokat, — gázmérgezés tünetei mellett felőrán belül kiszenvedtek.

— A finn miniszterelnök svédországi útja. Helsinki-ből jelenti a Rador: Rangeli finn miniszterelnök magánjellegű látogatást tett Svédországban és tegnap érkezett haza repülőgépen Helsinkibe.

— A világ leghosszabb operettje. Jó ötlettel sok pénz lehet keresni. Az egyik amerikai kávévállalat két értelmes propagandistája olyan ötlettel jött a vállalat segítségére, amelyből egyformán haszná volt a világcégnek is, az N. B. C. rádióvállalatnak és a közönségnek is. A két fiatalember ugyanis mint operett-társzerzők, vidám és mulatságos operettet írtak az N. B. C. számára, fűszerezve a megfelelő reklámmal de ennek az operettnek csak az első felvonását játszották le egyszerre. Másnap a következő felvonásra került sor, harmadik nap ismét egy órát töltött ki a folytatásos műsor. Az operett annyira tetszett a rádió hallgatóságának, hogy tízezer számba érkeztek a levelek, amelyben követelték az operett folytatását. A két fiatalember egy darabig csak birta a mesésövést, de a hatodik napon már a vállalat kénytelen volt újabb társszerzők után nézni. Így történt, hogy az operett ötvenhét napon keresztül folytatta a rádió és az ötvenhetedik napon is csak azért kellett azt befejezni, mert már a legszellemesebb írók és zeneszerzők sem tudták a távoperett cselekményét bonyolítani. A főhősnőt férjhez kellett adni a főhőshöz és így ért véget a világ leghosszabb operettje, amely végeredményben ötven százalékkal felendítette a kávévállalat forgalmát.

— Legideálisabb hashajtó, vértisztító, opehaajtó a Dr. Földes-féle Solvo-pirula. Székrekedés, bélrenyheség, rossz emésztés, gyomorronlás, felhúvódás, gyomor- és bélfájdalmaknál teljes gyógyulást nyújt. Egy doboz ára 30 lei. Minden városi és vidéki gyógyszertárban és Irod...

— Gyűjtés a „Darul Ostasului” javára. Bucurestiből jelenti a Rador: Az odesszai győzelem ünneplésére a társadalomsegélyző bizottság központi vezetősége elhatározta, hogy a „Darul Ostasului” javára november 8-án és 9-én az ország valamennyi városában gyűjtést rendez. A bizottságok hölgytagjai román és német színeket ábrázoló zászlócskákat adnak. Németországban a hasonló gyűjtéseknek nagy sikerük van és minden bizonnyal Romániában is hasonló eredménnyel fog járni. Ezen a két napon, amelyen az odesszai hősök visszatérését ünnepli az ország, kicsi és nagy adományai révén meg kell mutassa igazi érzelmét.

— A népszavazás idejére felfüggesztették a bírák szabadságát. Bucurestiből jelenti a Rador: Az igazságügyminiszterium rendeletet adott ki, amelynek értelmében a bírák szabadságát november 8—15 napjai között felfüggesztették. Csak a súlyos betegség képez kivételt. A szabadságon levő bíráknak legkésőbb november 8-án reggel jelentkezniük kell szolgálati helyükön.

Szőrmék, bundák,

szőrmemunkák készítését a legújabb modellek szerint olcsón

JUGA szőcs készít. Arad, Str. Metianu 11. Bőrkabátok testését garancia mellett vállalom

— Adományok az arad-ségai Magyar Napközi Otthon részére. Az arad-ségai Magyar Napközi Otthon részére újabb az alábbiak adományoztak: Szücs Ferenc 200 lei, P. Gy. 1000 lei, Nagy Dezsóné 200, Hánn Alajosné 200, N. N. 130, N. N. 50, P. T.-né 100, Cserenyeczné 50, R. L.-né 300, D. P. 500, br. Saarnfeld Dodika 500, Szabó Ilona 3000, Behm Béluska 500, H. A.-né 200, Dr. V. T. 200 lei és Romvári Józsefné hat pár gyapjú kesztyű.

— Árdágítás miatt munkatáborba utalt aradi kereskedők. Bora Vasile aradi hentes, akinek a Carol-köruton van üzlete, két hónapi munkatáborba való utalásra ítélte a szabotázs-ügyekkel foglalkozó bíróság, mert a húst a megengedettnél drágábban árultotta. Az ítélet most jogerőre emelkedett. Ungyancsak jogerős lett Isac Imre hentesmester egy hónapos hasonló ítélete is, aki szintén nem tartotta be a maximális árakat.

E. ATLASZ IBI
KOZMETIKA
ARAD, Strada I. Vulcan 15 szám

— Rendőrkékre került aradi lakásfosztogató. Alupanu Mihályné aradi lakos néhány nappal ezelőtt jelentést tett a rendőrségen, hogy Afumatu-utca 16. szám alatt lévő lakását kifosztották és különböző ruhaneműket vettek el. A nyomozás során kiderült, hogy a tolvaj Radu Iosif buteni lakossal azonos, aki a rendőrségnek sikerült ártalmatlanná tennie.

CORSO (ARAD)
Tei. 23-64

Nagy áldozatok árán sikerült megszerezniünk az újjáéledt francia filmgyártás egyetlen nagy filmjét:

ANGELIKA

A VÉGZET ASSZONYA

PIERRE BENOIT híres regényének a VERZO ROZSANAK gyönyörűen sikerült filmváltozata. Egy asszony végzettségűsége az őt szerető férfiakra.

A főszerepben

VIVIAN ROMANCE

A legújabb UFA és O. N. T. hirdók a legújabb háborús cselekmények.

Az evangélikus egyházkerület nagy érdeklődés közepette tartotta közgyűlését Aradon

A romániai zsinatpresbiteri ágostai hitvallású evangélikus egyházkerület három évi szünet után közgyűlést tartott az aradi evangélikus püspöki palotában. A tizenegyedik rendes közgyűlésen Purgly László egyházkerületi főfelügyelő és Argay György szuperintendens elnököltek és megjelentek a gyűlésen Nikodémusz Károly egyházkerületi főjegyző, Papp Endre dr. kerületi másodfelügyelő Braşov-megyéből, Sipos András, a braşovi egyházmegye főesperese, Solcz Károly braşovi egyházmegyei felügyelő, Ponyiczky László arad-bánsági főesperes, Takáts Andor dr. arad-bánsági egyházmegyei felügyelő, Palágyi Jenő dr. aradi felügyelő, Biró László, Fssig József, Gillich Fülöp, Schemmel Viktor, Pichler Márton, Antal Márton, Kraicsovitz Tibor, Csere János, Bálint Mihály, Bálint András és az egyházkerület többi egyházi és világi vezetői, tanítói és küldöttei igen nagy számban.

A közgyűlést Purgly László főfelügyelő nyitotta meg hatásos és tartalmas beszéddel.

Rámutatott az egyház döntő szerepére, amikor népeink nagy harcukat vívják a bolsevizmus, a rombolás ellen

és kérte a lelkeseket és az egyházi vezetőket, hogy senek el mindent, hogy gyülekezetiükben az erők összefogjanak a békeség megtartása érdekében.

A nagyhatású megnyitóbeszéd után Argay György szuperintendens elmondotta püspöki jelentését az elmúlt három év egyházi eseményeiről. Beszámolt az egyház életéről, a személyi változásokról, amelyek azóta beállottak, megemlékezett Frint Lajos szuperintendens haláláról. A nagynevű néhai egyházfő emlékének a közgyűlés felállással áldozott, amely tiszteletadás egyúttal az egyházkerület valamennyi halottjának is szólt. A szuperintendens ezután az egyház belső életéről számolt be részletesen, majd a közgyűlés köszönetét fejezte ki a lelkeseknek, a világi vezetőknek és a tanítóknak, akik fáradságot nem ismerve buzgólkodnak és dolgoznak a hívekért. Elsősorban Purgly László főfelügyelőnek

— Fényes csillag után földrengés. Szófiából jelenti a Rador: Szerdán este rendkívül érdekes természeti tüneményt figyeltek meg. Szófia fölött. A délutáni órákban szokatlanul fényes csillag tünt fel az égen, majd ismét eltűnt. Egy órával később földrengést észleltek, különösen a bolgár főváros épületeinek felső emeletein. A szófiai földrengésjelző intézet megállapítása szerint a földrengés központja mintegy száznyolcvan kilométernyire volt a bolgár fővárostól.

Legideálisabb arcszépítő, finomító a FÖLDES-féle GENIUS-arccrém, esteli és nappali használatra. Egy tégely ára 60 lei, GENIUS-puder egy doboz ára 60 lei, GENIUS-szappan 60 lei. FÖLDES GYÓGY-SZERTÁR, ARAD.

— Öngyilkos cselédleány. Truntean Ileana aradi cselédleány az elmúlt éjszaka felakasztotta magát és meghalt. Tettét csak másnap reggel vették észre. Az öngyilkosságot szerelmi bánatában követte el.

szólt ez a köszönet, akit a közgyűlés résztvevői határtalan megbecsülésükkel biztositottak odaadó munkájáért és tevékenységéért.

A Segélyző Intézet jelentése után a napirenden a kölcsönösség kimondása szerepelt a szász egyház nyugdíjintézetével, majd a kerületi számvevőszék jelentésére került sor. A kerület 1938—1940. évi zárszámadásának és 1941—1942. évi költségvetésének ismertetése és jóváhagyása után a lelkesvízvizsgáztató bizottság választására került sor, ezt követően pedig a levita intézmény bevezetéséről, a lelkesi egyesület megalakításáról és a Nőszövetség felállításáról szóló szabályrendeleteket tárgyalták. A belmissziói munka megszervezése s egyéges irányításának letárgyalása után a kerületi nyomtatványtár megszervezése, majd az Erdélyi Gyámintézet kibővítése az egész kerületre szerepeltek a közgyűlés napirendjén, utána a tanítói kar minősítésének szabályozását tárgyalták, a stóliák újból való szabályozását, a nyugdíjasok járandóságának ügyét és más egyházi belső ügyeket.

A közgyűlés végül megválasztotta az egyházkerület új tisztikarát.

Tudomásul vette a közgyűlés Papp Endre dr. másodfelügyelő tisztségéről való lemondását, aki hivatkozással betegségére, visszavonult ebből a tisztségből. Hétsonkét évi buzgó munkájáért a közgyűlés jegyzőkönyvi köszönetét fejezte ki. Helyébe a közgyűlés a kerület másodfelügyelőjévé egyhangulag Palágyi Jenő dr.-t választotta meg. Egyházkerületi főjegyző Nikodémusz Károly tiszteletbeli főesperes, braşovi lelkes lett, világi jegyzőnek pedig Papp Béla dr. braşovi orvos választották meg. Az egyházkerület ügyésze Abafy Aurel dr. aradi ügyvéd, a nyugdíjintézet ügyvezető elnöke Nikodémusz Károly, világi elnöke pedig Kocsis Béla braşovi gyáros lett. A fenti tisztségeken kívül a közgyűlés betöltötte a többi szükségesnek mutatkozó állást is.

A közgyűlés a legnagyobb egyetértésben zajlott le és a különböző indítványok letárgyalásával ért véget. (—y.)

— Mi az oka a gyakori amerikai repülőszerecsétlenségeknek? Newyorkból jelenti a Rador: A Stefani-iroda értesülése szerint az amerikai hatóságok az utóbbi hetekben gyakorivá vált repülőszerecsétlenségeket főképp szabotázscelemeknek tulajdonítják. Szigorú vizsgálatot rendeltek el a repülőincidensek okának kiderítésére.

Üszikabálókát, ruhákat
Iest, tisztit szépen és jutányos áron
Markovits Károly
ARAD, Str. a Duca 7

Ügyeletes gyógyszertárak

Szombaton, november 8-án Aradon a következő gyógyszertárak tartanak éjszakai szolgálatot: Kárpáti (a villamos állomással szemben), Földes (Eminescu-utca) és Rozsnyai (Avram Iancu-tér).

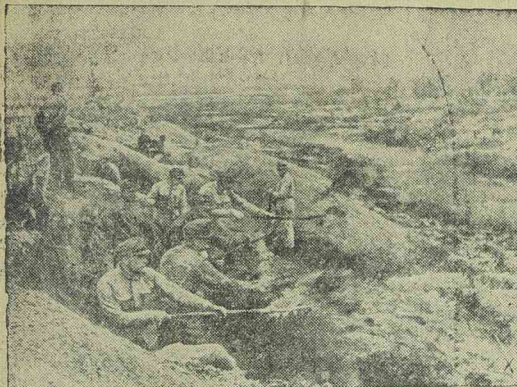
Vasárnap, november 9-én Aradon a következő gyógyszertárak tartanak éjszakai szolgálatot: Danciu (a nagykórházzal szemben), Vojtek (Regina Maria-ut és Moise Nicoara-utca sarok), Berger (Saguna-ut és General Coanda-utca sarok) és Bernáth (a vasúti állomással szemben).

Hétfőn, november 10-én Aradon a következők az ügyeletes gyógyszertárak: Angel (Catedralei-tér), Omescu (Regina Maria-ut) és Keszenbaum (gyermekkorházal szemben).

Mozi

Szombaton, vasárnap és hétfőn Aradon a mozik n. sora a következő: Forum: Az inkák öröksége (amerikai film), Corso: Angelika, a végzet asszonya (francia film).

Tartós hullám
a legújabb módszer szerint olajjal főzve
WALTRICH
fodrász Timisoara II, Traian-tér és Str. Stefan cel Mare sarok. 1-2-3-6-os villamos megállójánál ::

Lövészárók ásása a keleti fronton

A zsákmányult ejtett szovjet repülőgépeket német mérnökök megvizsgálják

Német gyalogság átkel egy szovjet folyón

= KÖZGAZDASÁG =

Hétfőtől kezdve felemelt postai díjszabás lép érvénybe

Bucurestiből jelentik: A postavezérgazgatóság közli, hogy november tizedikétől, hétfőtől kezdve harminc százalékkal felemeli a postai díjszabást. Az új díjszabás a következő:

Egyszerű levél helyben husz gramig 7 lei, az ország más részébe 9 lei, egyszerű levelezőlap 5 lei, névjegyek és nyomtatványok ötven gram súlyig 2.50 lei, üzleti papírok (hartii de afaceri) kétszázötven gramig helyben 7 lei, az ország más részébe 8 lei.

Ajánlási díj helyben 7 lei, az ország más részébe 11 lei, expressz díj helyben 13 lei, egyebüvé 20 lei.

Postautalvány (mandat) úrlan 4 lei, a postai pénzküldés díja 5000 leig minden 100 lei után 1.30 lei, 5001—10.000 lei között minden 1000 lei után 6.50 lei, 10.001—20.000 lei között minden 1000 lei után 3.90 lei,

20.001—50.000 lei között minden 1000 lei után 2.60 lei, 50.001—100.000 lei között minden 1000 lei után 1.30 lei, 100.001—500.000 lei között minden 1000 lei után 0.65 lei.

Postacsomag díja öt kilógramig az első zónában 37 lei, a második zónában 45 lei, a harmadik zónában 58 lei és a negyedik zónában 65 lei.

Helybeli távirat tizenkét szóig 16 lei, az első zónában 24 lei, a második zónában 32 lei és a harmadik zónában 39 lei. Tizenkét szó fölül a helybeli táviratoknál egy lei, míg az első, második és harmadik zónába küldött sürgönyöknek zónák szerint mintegy három lei fizetendő minden nyabb szó után.

A napilapok és időszaki sajtóközlemények postai díjszabása változatlan maradt.

Az importcégek hivatalos jegyzéke

Mai számunkban folytatjuk a nemzetgazdasági minisztérium hivatalos kimutatásában szereplő erdélyi és bánági székhellyel rendelkező behozatali cégek névsorát:

Fabrica de Palarii S. A. R. Timișoara (2142), Fratii Wonka Timișoara (26520), Friedrich Testvérek Timișoara (34628), Fratii Mecher, Fabrica de articole de tinichea Timișoara (20946), Fratii Stefani et Co. Sibiu-Cisnadie (23543), Fabricile Unite de Uleiu și Sapun Timișoara (841), Fabrica Unite de Lacuri și Vopsele Timișoara (61964), „Florica” Florianu Ileana Timișoara (6323), Fabrica de împletituri și tricotaje Arad (82662), Fabrica Banateana de Palarii Timiș Torontal-Periam (62694), Fleischer Eduard Sibiu-Cisnadie (24112), „Fadepa” Fabrica de Panglici Timișoara (82454), „Fil-Art” S. A. Industriala de Ansamblante Timișoara (81019), Dobay-testvérek Gyapufonóda Timișoara (63024), Zimmermann-testvérek Sighisoara (33941), Fabrica Textila Timișoreana

(84720), „Fiti” Crisovan Ioan Arad (6411), Korber testvérek Timis-Torontal, Sannicolaul Mare (24585), „Filt” cipőgyár Timișoara (84189), Fabrica de Conserve de Carne Timișoara (85424), Fabrica de Ciment Portland Kugler et Co. Brașov (20690), Fratii Scherg Brașov (22279), Fabrica de Celuloza „Zarnești” Brașov (2394), Fabrica Romana de Creioane Sibiu (82529), „Framex” S. A. Timișoara (85282), Fratii Schmidt Brașov (23662), Fabrica de Ciocolata Thomas Timișoara (25151), Fratii Stollwerk Brașov (81085), Fabrica Lugojana de Calapoade Lugoj (81989), Fratii Fabritius Sibiu (42275), Fischer testvérek Arad (21361), Fabrica de Textila Fratii Straus Severin-Eselnita-Orsova (72177), „Florida” Fabrica de Ciorapi Timișoara (73292), Forestiera Feltronelli Sibiu (61159), „Frontiera” Barna A. Arad (4404).

(Folytatjuk)

marad. Még ha az Egyesült Államok megkettőzik petróleumtermelésüket 1943-ig, a repülőgépek számára szükséges benzinnemesség nem fedezheti az Egyesült Államok, Szovjetország, Anglia és Kína szükségleteit. Ickes belügyminiszter kijelentette végül, hogy még az sem biztos, hogy tud-e Amerika annyi kőolajat termelni, amely saját szükségletét kielégíti.

Bucurestiben megtiltották a szárnyasok rituális vágását. A Rador jelentése szerint november 10-től kezdve a bucarestii zsidó negyedekben levő kereskedők csak a keresztény negyedekben levő üzletek útján adhatják el az élő, vagy vágott szárnyast. A főváros vezetősége ugyanakkor megtiltotta a szárnyasok rituális vágását.

Hivatalos devizaárfolyamok. (Az első szám a vételt, a második az eladást jelenti). Szabadforgalmu devizák (90 százalékos felárral): Dollár 187.60—195, svájci frank 44.71—46.47, Kíring devizák: Drachma 1.21—1.22, dinár 2.898—2.05, német márka 59—60, szlovák korona (38 százalékos felárral): 4.68—4.77, pengő 28.50—27, dán korona 30—30, finn márka 2.50—2.50, török font 92—92, francia frank (38 százalékos felárral) 3.12—3.24, olasz líra 9.50—9.50, leipa 1.60—1.68, Pönt devizák (90 százalékos felárral): angol font 756.77—786.60, egyiptomi font 776.15—806.74, palesztinai font 759.62—789.55.

Határidő napló

NOVEMBER 9:

Kőolajlerakatok eddig a napig kötelesek szivattyút felszerelni.

NOVEMBER 10:

Kertészetek forgalmi adója havonta eddig a napig kifizetendő.

Őcskavaskészletek havonta eddig a napig bejelentendők.

NOVEMBER 12:

50 és 100 leiesek forgalmi értéke lejár. Ettől a naptól kezdve december 31-ig kincstári adószedők kiengyelítésére elfogadják az érméket.

NOVEMBER 15:

Harmadik évnegyed ötszázalékos adófizetési kedvezménye lejár.

Juh- és báránybőrök zárolásának határideje.

Zárolt kénsv és oleum-kénsv készletekről havonta eddig a napig kell a jelentést eljuttatni a hadfelszerelési államtitkársághoz.

NOVEMBER 17:

Gyapotfonodák a nemzetgazdasági minisztérium nyersanyag osztályához külön a katonai és külön a polgári célokra kapott nyersanyag, gyártott és leszállított gyapotfonál kéthetenkénti bejelentési kötelezettségének határideje.

NOVEMBER 20:

A különféle jogi ügyletek és egyezségek után esedékes elmaradt négy százalékos nemzetvédelmi illeték utólagos bírság nélküli kifizetésének utolsó napja.

Rádió

SZOMBAT, NOVEMBER 8

Bucuresti: 7.55 Hírek, hanglemezek. 12 Hanglemezek. 12.30 Hírek. 12.50 Katonaóra. 13.50 Német nyelvű hírek. 14 Rádióhíradó. 14.20 Hanglemezek. 14.30 Sebesültek órája. 18 Hírek. 18.10 Előadás. 18.25 Román zene. 19 Társadalmi szemle. 19.15 Énekhar hangversenye. 19.50 Német nyelvű hírek. 20 Rádióhíradó, sport. 20.15 Hanglemezek. 20.40 Előadás. 21 A rádiózenekar hangversenye. 22 Hírek. 22.20 Hanglemezek. 23 Ének. 23.20 Román zene.

Rádió Moldova: 13 Tarka zene. 13.20 Hírek. 13.30 Román zene. 14 Hírek. 14.20 Hanglemezek. 18.30 Hangversenye. 19 Előadás. 19.15 Könyvi zene. 19.40 Szimfónikus hangversenye. 20.30 Hírek. 20.40 Könyvi zene. 22 Hírek. 22.20 Jazz-zene.

Rövidhullámú román adó: 21.35 Olasz nyelvű hírek. 21.45 Hanglemezek. 22 Német nyelvű adás, hanglemezek. 22.20 Olasz nyelvű adás, hanglemezek. 22.40 Francia nyelvű adás. 22.50 Angol nyelvű adás.

Budapest I: 6.40 Ebresztő, torna. 7 Hírek, utána hanglemezek. 10 Hírek. 10.20 Előadás. 10.45 Felolvasás. 12.10 Szalonzenekar hangversenye. 12.40 Hírek. 13.30 Hanglemezek. 14.30 Hírek. 14.45 Műsorismertetés. 15 Árfolyamhírek. 15.20 Bura Sándor cigányzenekara muzsikál. 16.10 Ifjúsági rádió. 16.45 Hírek. 17.15 Rádióposta. 17.40 Népdalok. 18.05 Előadás Faradayról. 18.20 Jazz-trió. 18.40 Előadás. 19 Hírek. 19.20 Hangjáték. 20 Innen-onnan. Hangképek. 20.35 Kultúrest. 21.40 Hírek. 22.10 Platt Elze zongorahangversenye. 22.40 Zenekari hangverseny énekszmokk I. Közben 23 Idegennyelvű hírek. 24 Hírek.

Budapest II nem közvetít műsort.

FORDITÁST

román és magyar nyelven, okmányokat, irodalmi és szakműveket

VÁLLALOK

Címeiket a timișoareai kiadóba kérek

SPORTTESEMÉNYEK

A Basarabia-kupa holnapi országos műsora

Holnap a Basarabia-kupa bajnokság tíz csoportja közül már csak hatban lesznek mérkőzések.

Bucureştiben a kitöltött négy mérkőzés közül kettőt már ma játszanak, ezek a Juventus—Carmen és a Turda—Climpiu mérkőzések. A holnap műsor a következő:

III. csoport:
Turnu Severin: CFR—Dunarea, Craiova: Oltenia—FC Craiova, Sportul Muncitoresc—Cerna.

IV. csoport:
Humedoara: Jancu Corvinul—Jiul, vezet. Moraru (Timeria).

VI. csoport:
Sibiu: Universitatea—SGS, Arsenal—Unirea. Medias: Vitrometan—SS CFR, vezet. Rat Vasile.

VII. csoport:
Braşov: ACFR—UAB, Zarnesti: Barsa—Metrom. Tohanul: Malaxa—Voina.

VIII. csoport:

Gura Omeitei: Concordia—Steaua Romana. Ploesti: FC Ploesti—Prahova. Teleajen: Romano Americana—Astra Romana.

X. csoport:

Bucuresti: Unirea Tricolor—Rapid, vezet. Emil Kroner, Venus—Sportul Studentesc, vezet. Ceau-reanu.

Kár, hogy most, amikor az érdeklődés ezen kupamérkőzések iránt növekvőben volt, félbeszakadnak ezek a küzdelmek, pedig olyan hídeg még nincsen, hogy ne lehetne díjmérkőzéseket játszani. Az idény félbeszakítása mellett csupán egy érv szól, hogy a sárban nagyon romlik a felszerelés és ez a maj drága időkben igen nyomós ok.

A timisoarai kerületi labdarugóbajnokság műsora

A timisoarai kerületi bajnokság első osztályában holnap négy mérkőzést játszanak, ezek a következők: Chinezul-CAMT II—Juventus a Banatul-pályán dél-élt 11 órákor, Vulturii—Metalosport a Vulturii-pályán délután félnyolcra, előtte háromnegyedkét órákor Ancora—SSAM találkozót. Reşitán 3 órákor UDR II—Banatul.

Az ifjúsági bajnokságért két mérkőzés lesz: Chinezul-CAMT—Electrica a Banatul-nálván egynegyed-nyolcra. Ripensia—Progresul a Politehnica-pályán 3 órákor.

Összeállították a dánok elleni német válogatott keretét

Jelentettük már, hogy november 16-án Drezdában német—dán válogatott labdarugó mérkőzés kerül lebonyolításra. A német labdarugó szakhivatal komoly előkészületeket tesz a mérkőzéssel kapcsolatban, mert a dánok nagy meglepetésre legyőzték a németek ellen győző svéd válogatottat.

A németek tizenkilenc tagu keretét állították össze, amely a következő: Kapusok: Klodt (Schalke 04) és Jahn (Berliner SV 92). Hátvédek: Janes (Fortuna Düsseldorf), Miller (Dresdner SC) és Billmann (1. FC Nürnberg). Fedezetek: Kupfer (Schweinfurt 05), Rohde (Eimsbüttel), Dzur és Pohl (mindkettő Dresdner SC). Csatárok: Lehner (Blauweiss Berlin), Hahnemann (Admira Wien), Decker (Vienna), Conen (Stuttgarter Kickers), Eppenhoff (Schalke 04), Walter (1. FC Kaiserslautern), Schön (Dresdner SC), Willmowski (Polizei SV Chemnitz) és Fieder (Spielvereinigung Firth).

Ez a válogatott keret Herberger, birodalmi edző vezetésével tartja az előkészületeket, míg a végleges csapatot csak néhány nappal a mérkőzés előtt állítják majd össze, az edzések tapasztalatai alapján.

Sparthitek mindenfelől

Az olasz teniszrangslista első helyén Romanoni AU Cucelli állt. Az olasz hölgyek közül a német származású Anneliese Bossi-Ullstein a rangelső.

A Schalke 04 csapata szerdán Varsóban vendégszerepelt az ottani városi válogatottal szemben és azt 3:1 (3:0) arányban legyőzte. A mérkőzést 20.000 főnyi közönség nézte végig. A varsói csapat sokkal jobban játszott, mint ahogy azt a nagy eredményből sejteni lehetne.

Ugyanaznap, amikor Csaplár a világcscu-seredményét futotta, Svédországban is volt 20 km-es verseny, amelyen Gösta Pettersson győzött 1:06:25.8 u svéd csu-seredménnyel, a régi svéd csu-sot Thore Enochsson tartotta 1:06:42 idővel.

A göteborgi Ake Rnudlöf az utóbbi időben világkasszisu gyaloglóvá fejlődött. Legutóbb a híres Mikaelson győzte le a tíz km-es gyaloglásban pompás 43:32,2-es idővel, amely eredmény mindössze hét másodperccel gyengébb a norvég Edgar Bruun világcsu-seredményénél.

A 16-i svájce—magyar válogatott labdarugómérkőzést Zürichben a német Bauwens dr. vezet.

A bécsi labdarugóbajnokság állása:

Austria	6	4	2	0	17: 7	10
Wacker	7	4	2	1	27:17	10
FC Wien	6	3	3	0	18: 7	9
Rapid	7	4	1	2	16:14	9
Vienna	6	3	2	1	16: 7	8
W S C	7	3	1	3	23:16	7
F A C	6	1	2	3	15:18	4
Sturm Graz	7	2	0	5	6:22	4
Admira	5	1	1	3	9:14	3
Post-Sport	7	0	0	7	5:30	0

Németországban jövőre új női sportágat vezetnek be, kerékpáros labdajátékot. A férfiaktól eltérően azonban a labdát nem a kerékpárral továbbítják majd, hanem külön erre a célra szerkesztett ütővel, úgy hogy tulajdonképpen kerékpáros polójáték lesz majd ez.

Sport-Fo-o-Optic
A legolcsóbb és a legjobb
és azok javítása

A. M. Miley-nei
TIMISOARA
I, Str. Soldaier 11

Telefon 10-10 Fióküzét: IV. Bul. Berthelot 10

A VÖRÖS POKOL

Victor Ivanovics Dzerzsinszkij élményei a vörös paradicsomban

A DÉLI HIRLAP EREDETI REGÉNYE

Írta: ANDREJ ANDREJOVICs KRIMOV

73
Akkor eszembe jutott valami és félbeszakítottam Ljankov elbeszélését:

— A szovjeturalom kikiáltásakor a kommunisták körülfogták a nagyherceg pétérvári palotáját és mindenkit hegyetlenül legyilkoltak, aki az épületben volt. Akkor nemcsak Szergej Mihajlovics nagyherceg vesztette el életét, hanem személyzetének minden tagja is. Hogy lehet az, hogy ön megmenekült?

— Akkor nem voltam odahaza. Két nappal előbb a nagyherceg engem Ivanovkára küldött, amely község határában nagy birtoka és kastélya volt. Akkoriban ugyanis már igen nagy volt a fejlettség az egész orosz birodalomban és borzalmas napok bekövetkezésétől lehetett tartani. A nagyherceg közölte velem, hogy külföldre akar menekülni és engem is magával visz. Ivanovkára pedig azért küldött, mert az ottani kastély egyik szobájának falában titkos páncélszekrénye volt, amelyben nagymennyiségű készpénze és rengeteg ékszere volt. Azt a parancsot adta nekem, hogy mind a készpénzhez és a mielőtt megérkezem, nyomban menekülünk. Sajnos, mire megjöttem, a tragédia már bekövetkezett.

— A drágaságokat elhozta Ivanovkáról?
— Igen.
— És mit csinált azokkal?
— Ott van mind hiánytalanul Osztroj államtanácsos urnál. Ha majd eljön az idő, hogy a szovjetkormány megbukik és új életre támad a régi Oroszország akkor kötelességemnek fogom tartani, hogy a rámbízott őriási vagyonot kiszolgáltsam a nagyherceg valamelyik rokonának. Mert hála Istennek, a kommunistáknak nem sikerült a cári családot teljesen kiirtani és egyes Romanovok mégis eljutottak külföldre, honnan majd a kommunizmus megdőlése után hazatérnek.
Helyeslőleg bólintottam.

— A nagyherceg és személyzetének legyilkolása Dzerzsinszkij parancsára történt, — jelentette ki Viktor Ivanovics Ljankov, — azért elhatároztam, hogy bosszúból én ottom ki Dzerzsinszkij életét. Eddig nem tudtam nyomára akadni, de most tudom, hol találom és hol sujhathok rá.

— Ismeri?
— Azt tudtam fel ezt a kérdést, mert tudtam, hogy a csuka legfőbb vezetőjét vajmi kevés ember ismeri és mert nem tudtam elképzelni, hogy Ljankov honnan ismerhetné.

— Azonban kicsinylőleg legyintett a kezével:
— Ojja, de mennyire ismerem! Kevés ember van, aki a nyíra ismeré, mint én. Segédszínész volt Dzerzsinszkij is a pétérvári cári udvari színházban, akár én. Közös ütőzőnk volt és együtt láltunk majdnem egy évig hónapos szobában. Azonban az iránta érzett barátságom később elhűlt, mert Dzerzsinszkij előbb szocialista, majd kommunista lett és folyton ezekről az eszmékről beszélt. Aztán szakítottam is vele és más lakást kerestem magamnak. Nem is találkoztam vele azóta, csak most néhány nap előtt láttam, de mondatom, hogy semmit nem változott.

— Mit beszéltek? Hencgett, hogy milyen magas állás van?
— Nem beszélünk semmit. Nem is tudja, hogy láttam.

— Messziről látta?
— Nem. Nagyon is közelről. Alig két lépésnyire voltam tőle.

— Hogyan lehet az, hogy mégsem vette önt észre?
— Említettem, hogy sokat voltam a nagyherceggel itt Moszkvában is. A nagyherceg egykori palotája a Tverszkáján van. Régi középkori kastélyból alakították át. Falai másfél, sőt két méter vastagságúak. Először a vastag falakban — azonban titkos folyosók vannak. Ki tudja, hogy annak idején, századok előtt milyen célú szolgáltak ezek a titkos és keskeny folyosók? A palota kertjében van egy márványpadló-filagória. Ha a filagória egyik oszlopának felső részébe elrejtett titkos rugót megnyomunk, akkor két márványkocka felemelkedik és utat ad lefelé vezető lépcsőhöz. Csak le kell menni tizenöt lépésről és az egyik falművészen levő gombot megnyomni, mire odafönt a márványpadló ismét bezárult. A falművészen állandóan van gyertya és gyufa és így nem kell a földalatti alagutban sötétben járni. Az alagut a ház

alá vezet és onnan lépcsőn lehet a felső folyosókra jutni, amelyek a vastag falakban húzódnak végig. A titkos folyosókról kicsiny nyílásokon keresztül, amelyek úgy vannak alkalmazva, hogy a faliszőnyegek és faburkolatok ékítményei eltakartak azokat, belátni minden szobába. Némelyik szobába aztán rejtekajtó is vezet a fali folyosóról. Ezek az ajtók olyan szorosan záródnak, hogy avatatlan szem nem is veszi észre azokat. A nagyherceg ősei gyakran láttak vendégül palotájukban előkelő bojárakat és hercegeket. Abban az időben sok intrika, ármánykodás és összeesküvés volt. A nagyhercegek megbízottjai a titkos folyosó láthatatlan résein keresztül figyelték és hallgatták ki a vendégeket. Jaj volt annak, aki gyanusan viselkedett, vagy elégedetlen nyilatkozatot tett. Az illetet aztán, mielőtt a nagyhercegi palotát elhagyta, nemskára elvitték Szibériába.

— Szergej Mihajlovics nagyherceg is ilyesmire használta a titkos folyosókat?
— Dehogyan is! Az igazat megvallva, azok a gazdag polgáraszonnyok, bankárok, gyárosok és katonatisztek feleségei, akiknek Szergej Mihajlovics udvarába, ezeken a folyosókon keresztül jutottak a palotába és távoztak onnan és nem kellett nekik attól rettegniük, hogy látják őket, amikor a nehéz bronzkapun keresztül be-kijárnak. Én voltam a vezetőjük, mert a nagyherceg a személyzet közül csak engem ismerett meg a titkos folyosókkal.

— Térjünk a dologra, kedves Viktor Ivanovics, — türelmetlenkedtem, — mondja el, hogyan találkozott Dzerzsinszkijvel?
— Bocsánatot kérek, ez a dologhoz tartozik. Ugyanis én Pétervárról Moszkvába költöztem és itt állást vállaltam, hogy megélhessek és mint álkommunista a kommunisták között biztonságban járhatok. Néha aztán belopóztam a nagyhercegi palota kertjébe. Ez a kert a Tverszkája mögötti utcáig terjed és ott alacsony vasrács határolja. A kert filagóriáján keresztül aztán eljutottam a titkos folyosókra és bekémleltem a szobákba. A palotát a szovjet különböző hivatalokra használja. Soha nem láttam a szobákban semmi különösét. Kommunista tisztviselők dolgoztak azokban és beszélgetéseik, amelyeket kihallgattam, semmitmondóak voltak. Tegnapelőtt aztán egyszerre váratlan felfedezést tettem. A palota középső szárnyának egyik szobájában ott találtam Dzerzsinszkijt. Két lépésnyire voltam tőle a falban és ő háttal ült nekem.

(Folytatjuk.)

